

**ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
DEPARTAMENT STATYSTYKI**

**ORZECZENIA LEKARZY ORZECZNIKÓW ZUS
O NIEZDOLNOŚCI DO PRACY
WYDANE W 2006 ROKU**

Warszawa 2007

Opracowali:

Małgorzata Łabęcka

Andrzej Kania

Akceptowała:

Hanna Markowska

Wicedyrektor Departamentu

SPIS TREŚCI

	str.
Wprowadzenie	5
1. Orzecznictwo lekarskie w 2006 roku	7
2. Orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych wydane w 2006 roku	11
3. Orzeczenia pierwszorazowe uprawniające do świadczenia rehabilitacyjnego wydane w 2006 roku	32
4. Orzeczenia ponowne dla celów rentowych wydane w 2006 roku	38
5. Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne wydane osobom ubiegającym się o rentę socjalną w 2006 roku	50
Podsumowanie	57
Spis tabel	61
Spis rysunków	64

WPROWADZENIE

Do zakresu działania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych należy między innymi orzekanie o niezdolności do pracy dla celów ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Organami orzekającymi są lekarze orzecznicy ZUS oraz komisje lekarskie, które działają od 1 stycznia 2005 r. jako II instancja w zakresie orzecznictwa lekarskiego*/.

Przedmiotem niniejszego opracowania są orzeczenia dla celów rentowych (tj. pierwszorazowe i ponowne), orzeczenia ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego oraz orzeczenia w sprawie renty socjalnej - wydane w 2006 r. przez lekarzy orzeczników ZUS.

Do zadań lekarzy orzeczników należy również wydawanie orzeczeń w sprawach pozarentowych, takich jak: orzeczenia w związku kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy, orzeczenia o potrzebie rehabilitacji w okresie czasowej niezdolności do pracy, orzeczenia o przedłużeniu okresu zasiłkowego, orzeczenia w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom, orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu, orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji w ramach UE, czy też orzeczenia o celowości przekwalifikowania zawodowego, które nie są przedmiotem niniejszej szczegółowej analizy.

W myśl obowiązujących przepisów:

- za niezdolną do pracy uważa się osobę, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje jej odzyskania po przekwalifikowaniu.
 - a) niezdolność do samodzielnej egzystencji orzeka się w przypadku naruszenia sprawności organizmu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspakajaniu podstawowych potrzeb życiowych,
 - b) za całkowicie niezdolną do pracy uważa się osobę, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy,
 - c) częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnie z posiadanym poziomem kwalifikacji.

W zależności od charakteru i stopnia naruszenia sprawności organizmu oraz rokowań odzyskania zdolności do pracy, lekarz orzecznik ustala trwałą lub okresową niezdolność do pracy.

- orzeczenie o celowości przekwalifikowania zawodowego, stanowiącego podstawę przyznania renty szkoleniowej, wydawane jest w stosunku do osoby niezdolnej do pracy w dotychczasowym zawodzie, ale rokującej odzyskanie tej zdolności po przekwalifikowaniu do innego zawodu.

**/ opracowanie nie obejmuje problematyki orzekania przez komisje lekarskie Zakładu*

- orzeczenie ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego jest wydawane osobom, u których dalsze leczenie lub rehabilitacja rokuje odzyskanie zdolności do pracy. Świadczenie to przysługuje przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy.

Orzeczenie o tym świadczeniu może być wydane w wyniku: badań w sprawie ustalenia uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego, badań dla celów rentowych lub w trakcie orzekania o przedłużeniu okresu zasiłkowego.

- orzeczenie o niezdolności do pracy w sprawie o ustalenie uprawnień do renty socjalnej określające stopień niezdolności do pracy oraz związek tej niezdolności z okresem jej powstania (zgodnie z przepisami ustawy) jest wydawane na wniosek osoby ubiegającej się o to świadczenie lub jej przedstawiciela ustawowego.

Prezentowane opracowanie obejmuje wyniki kolejnego, pełnego badania statystycznego orzeczeń pierwszorazowych i ponownych wydanych przez lekarzy orzeczników w 2006r.

Informacje pozyskane w wyniku tego badania i dotyczące orzeczeń w sprawach o rentę z tytułu niezdolności do pracy, o rentę socjalną oraz o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego, zostały poddane analizie pod kątem cech społeczno-demograficznych ubezpieczonych (struktura wiekowa, płeć), ustaleń dokonanych w wydanych orzeczeniach, tj. rodzaju choroby będącej przyczyną powstania niezdolności do pracy, okoliczności powstania niezdolności, oceny stopnia niezdolności oraz przewidywanego okresu jej trwania; w przypadku orzeczeń ponownych - zmian stopnia niezdolności do pracy w zależności od przyczyn chorobowych.

W analizie wyodrębniono następujące grupy tematyczne:

- Orzecznictwo lekarskie - tablice 1 - 2 ,
- Orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych - tablice 3-20,
- Orzeczenia pierwszorazowe uprawniające do świadczenia rehabilitacyjnego – tablice 21-24
- Orzeczenia ponowne dla celów rentowych - tablice 25-36,
- Orzeczenia w sprawach o rentę socjalną - tablice 37-42.

Należy zaznaczyć, iż opracowanie nie obejmuje problematyki orzekania przez lekarzy orzeczników ZUS: o potrzebie rehabilitacji leczniczej w okresie czasowej niezdolności do pracy, w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy oraz o przedłużeniu okresu zasiłkowego.

1. ORZECZNICTWO LEKARSKIE W 2006 ROKU

Z danych pozyskanych przez Departament Statystyki w 2006 roku wynika, że lekarze orzecznicy ZUS wydali ogółem 1 323,4 tys. orzeczeń w sprawach rentowych oraz pozarentowych, tj. tylko o 0,5% mniej niż w roku poprzednim. Z tej liczby, orzeczenia wydane osobom ubiegającym się o świadczenie rentowe po raz pierwszy stanowiły 16,1 %, orzeczenia wydane w wyniku badań ponownych w sprawach rentowych - 41,7%, orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu - 7,4%, orzeczenia wydane emerytom w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego - 5,6%, orzeczenia w sprawie renty socjalnej – 4,2%, orzeczenia o potrzebie rehabilitacji leczniczej w okresie czasowej niezdolności do pracy - 0,9%, a orzeczenia w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy – 23,5%. Dynamikę liczby poszczególnych rodzajów orzeczeń w latach 2005-2006 prezentuje tablica 1, natomiast szczegółową strukturę orzeczeń będących przedmiotem dalszej analizy, wydanych w 2006 r. przez lekarzy orzeczników tablica 2.

W porównaniu do ubiegłego roku zwiększyła się liczba orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej o 47,1%, orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych wydano więcej o 28,8%. Na nieznaczny spadek liczby wydanych orzeczeń ogółem w stosunku do roku poprzedniego wpływ miała mniejsza liczba (o 21,9%) orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy.

Rozpatrując wydane w 2006 r. orzeczenia (bez orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy i orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej), w stosunku do 17,9%, tj. 179,3 tys. ogółu badanych osób lekarze orzecznicy wydali orzeczenia negatywne. I tak, w grupie badanych w sprawach rentowych po raz pierwszy brak niezdolności do pracy stwierdzono w 17,1% przypadków, a w stosunku do 0,5% badanych wydano orzeczenia o braku całkowitej niezdolności do pracy skutkujące również nie przyznaniem świadczenia – dotyczy renty wyjątkowej lub rodzinnej. W grupie badanych ponownie u 9,5% osób stwierdzono brak niezdolności do pracy, dla 2,6% badanych orzeczono brak całkowitej niezdolności do pracy, a dla 1,8% brak całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji. W przypadku orzeczeń ponownych, orzeczenie o braku całkowitej niezdolności do pracy lub braku całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji oznaczało pozostanie na tym samym stopniu niezdolności do pracy.

Orzeczenia lekarskie w latach 2005-2006

Wśród ubiegających się o rentę socjalną, odsetek orzeczeń negatywnych czyli nieprzyznanie prawa do renty wynosił 39,3%. W grupie osób badanych w sprawach powypadkowych dotyczących ustalenia procentowego uszczerbku na zdrowiu, u co czwartej osoby nie stwierdzono uszczerbku, a wśród emerytów i rencistów ubiegających się o dodatek pielęgnacyjny, orzeczenie negatywne wydano w 27,1% przypadków.

**TABL. 1 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW
W LATACH 2005-2006**

Rodzaj orzeczenia a – poprzedni okres =100		Ogółem	orzeczenia w odsetkach
OGÓŁEM	2005	1 330 437	100,0
	2006	1 323 404	100,0
	a	99,5	
z tego:			
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych*/	2005	165 091	12,4
	2006	212 706	16,1
	a	128,8	
orzeczenia ponowne dla celów rentowych*/	2005	541 885	40,7
	2006	551 788	41,6
	a	101,8	
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	2005	64 976	4,9
	2006	73 675	5,6
	a	113,4	
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na Zdrowiu	2005	91 630	6,9
	2006	97 736	7,4
	a	106,7	
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawie renty socjalnej	2005	52 677	4,0
	2006	55 374	4,2
	a	105,1	
orzeczenia o potrzebie rehabilitacji leczniczej na wniosek lekarza leczącego	2005	8 498	0,6
	2006	12 498	0,9
	a	147,1	
orzeczenia w innych sprawach**/	2005	6 701	0,5
	2006	7 849	0,6
	a	117,1	
orzeczenia w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy	2005	398 979	30,0
	2006	311 778	23,6
	a	78,1	

**/ łącznie z orzeczeniami stwierdzającymi uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

***/ m.in. orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji*

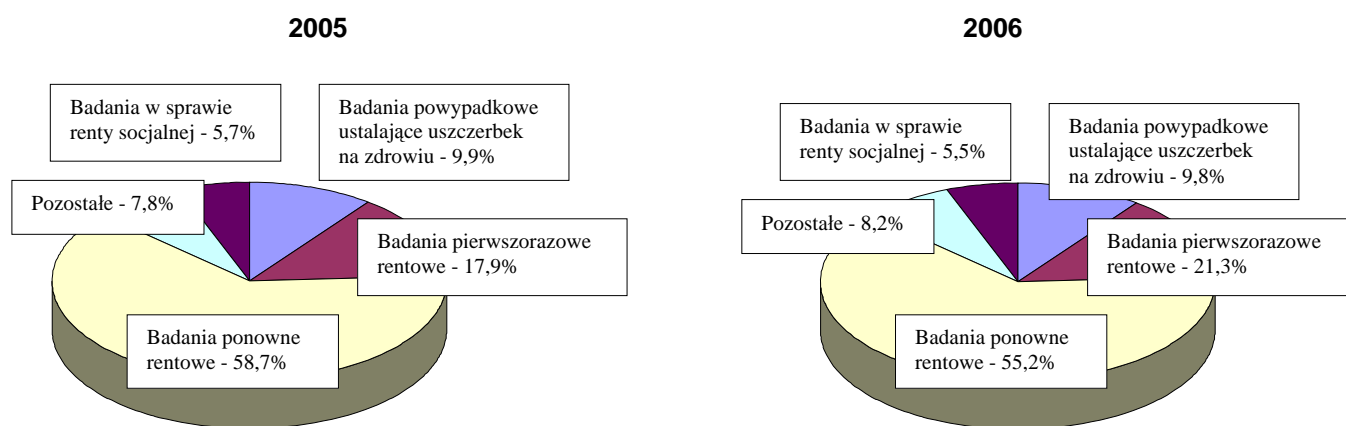
TABL. 2 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW W 2006 ROKU

Rodzaj orzeczenia	Liczba	orzeczenia w odsetkach
OGÓLEM	1 323 404	X
w tym:		
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych	212 706	100,0
z tego ustalające:		
niezdolność do samodzielnej egzystencji	5 878	2,8
całkowitą niezdolność do pracy	22 332	10,5
brak całkowitej niezdolności do pracy	1 083	0,5
częściową niezdolność do pracy	31 971	15,0
celowość przekwalifikowania zawodowego	173	0,1
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	114 964	54,0
brak niezdolności do pracy	36 305	17,1
orzeczenia ponowne dla celów rentowych	551 788	100,0
z tego ustalające:		
niezdolność do samodzielnej egzystencji	36 613	6,6
brak niezdolności do samodzielnej egzystencji	9 664	1,8
całkowitą niezdolność do pracy	103 888	18,8
brak całkowitej niezdolności do pracy	14 292	2,6
częściową niezdolność do pracy	298 567	54,1
celowość przekwalifikowania zawodowego	641	0,1
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	35 939	6,5
brak niezdolności do pracy	52 184	9,5
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	73 675	100,0
z tego ustalające:		
niezdolność do samodzielnej egzystencji	53 699	72,9
brak niezdolności do samodzielnej egzystencji	19 976	27,1

TABL. 2 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW W 2006 ROKU (dok.)

Rodzaj orzeczenia	Liczba	orzeczenia w odsetkach
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	97 736	100,0
z tego ustalające:		
uszczerbek na zdrowiu	73 737	75,4
brak uszczerbku na zdrowiu	23 999	24,6
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawie renty socjalnej	55 374	100,0
z tego ustalające:		
całkowitą niezdolność do pracy	33 589	60,7
brak całkowitej niezdolności do pracy	21 785	39,3

Rys. 1 Struktura orzeczeń*/ wydanych przez lekarzy orzeczników w wyniku badań przeprowadzonych w latach 2005 - 2006



*/ bez orzeczeń wydanych w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy i orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej

2. ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE DLA CELÓW RENTOWYCH */ WYDANE W 2006 ROKU

W 2006 r. lekarze orzecznicy ZUS przebadali po raz pierwszy dla celów rentowych 212,7 tys. osób, tj. o 47,6 tys. więcej niż w roku ubiegłym. Z tej grupy badanych 60,2 tys., tj. 28,3% uzyskało orzeczenie o niezdolności do pracy, 37,4 tys. osób czyli 17,6% uznano za zdolne do pracy, a w stosunku do 0,2 tys., ustalono celowość przekwalifikowania zawodowego. Największą jednak grupą (115 tys.) stanowiącą 54,0% badanych po raz pierwszy były osoby, którym przyznano uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego. Jako, że grupa tych świadczeniobiorców omówiona jest w dalszej części opracowania, tablice 3-20 i rys. 2-9 prezentują tylko orzeczenia wpływające na wielkość portfela rent z tytułu niezdolności do pracy, a więc z ustalonym stopniem niezdolności do pracy.

W porównaniu z rokiem poprzednim, liczba orzeczeń pozytywnych, tj. 60,2 tys. z ustalonym stopniem niezdolności do pracy zmalała o 6,6% (tablica 3). W grupie badanych, którzy uzyskali orzeczenie o niezdolności do pracy - 32,0 tys. osób, tj. 53,1% uznano za częściowo niezdolne do pracy, 22,3 tys. (37,1%) uzyskało orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy, a 5,9 tys. (9,8%) o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji (tablica 4 i rys. 2). Porównując strukturę tych orzeczeń z rokiem ubiegłym przedstawioną na rys. 2, obserwujemy mniejszy udział orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji (o 4 pkt. procentowe) oraz częstsze orzekanie o całkowitej niezdolności do pracy. Podobnie jak w roku 2005, orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych wydawane były częściej mężczyznom, stanowili oni bowiem ponad 64% tej grupy badanych.

Wśród osób z orzeczoną całkowitą niezdolnością do pracy i samodzielnej egzystencji mężczyźni stanowili 63,8% badanych pierwszorazowo, z całkowitą niezdolnością do pracy - 65,6%, a z częściową niezdolnością do pracy - 63,7% (tablica 4).

**/ bez orzeczeń pierwszorazowych w sprawie renty socjalnej*

**TABL. 3 ORZECZENIA*/ PIERWSZORAZOWE WYDANE
DLA CELÓW RENTOWYCH W LATACH 2005-2006**

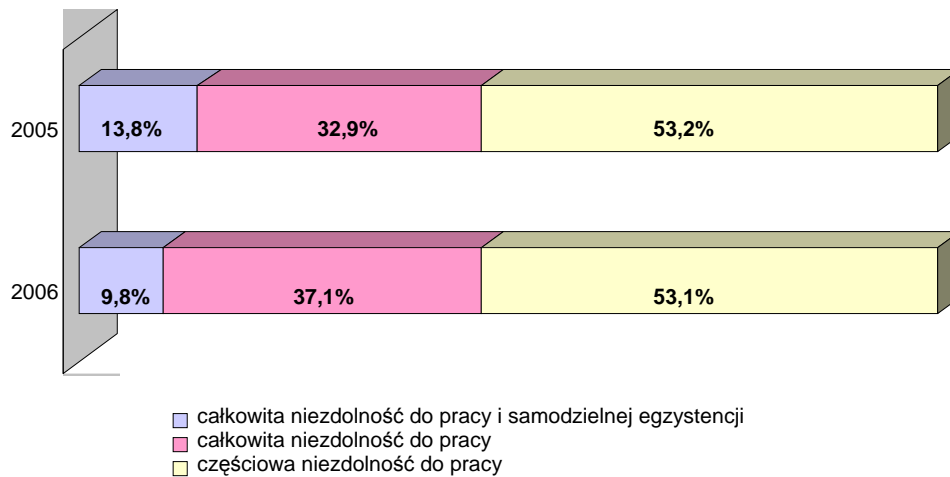
Orzeczenia a - poprzedni okres = 100		Ogółem	
		liczba	w odsetkach
ORZECZENIA OGÓŁEM	2005	100 501	100,0
	2006	97 742	100,0
z tego ustalające:		a	96,2
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	2005	8 972	8,9
	2006	5 878	6,0
a		65,5	
całkowitą niezdolność do pracy	2005	21 230	21,1
	2006	22 332	22,8
a		105,2	
częściową niezdolność do pracy	2005	34 236	34,1
	2006	31 971	32,7
a		93,4	
celowość przekwalifikowania zawodowego	2005	200	0,2
	2006	173	0,2
a		86,5	
brak niezdolności do pracy	2005	35 863	35,7
	2006	36 305	37,2
a		101,2	
brak całkowitej niezdolności do pracy	2005	-	-
	2006	1 083	1,1
a			

**/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej*

**TABL. 4 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH
WEDŁUG PŁCI OSÓB BADANYCH I STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY**

Stopień niezdolności do pracy	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	%	liczba	%	Liczba	%
ORZECZENIA OGÓŁEM	60 181	100,0	38 762	100,0	21 419	100,0
z tego ustalające:						
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	5 878	9,8	3 748	9,7	2 130	9,9
całkowitą niezdolność do pracy	22 332	37,1	14 641	37,8	7 691	35,9
częściową niezdolność do pracy	31 971	53,1	20 373	52,5	11 598	54,2

Rys. 2 Struktura orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych w latach 2005-2006



Orzekając o niezdolności do pracy lekarze orzecznicy ZUS ustalają okoliczności jej powstania. Rozróżnia się trzy rodzaje okoliczności:

- wypadki przy pracy oraz wypadki w szczególnych okolicznościach,
- choroby zawodowe,
- inne przyczyny powodujące niezdolność do pracy tzw. ogólny stan zdrowia.

W zbiorowości badanych, którzy uzyskali po raz pierwszy orzeczenie o niezdolności do pracy dominują osoby (w 95,7% przypadków), których niezdolność do pracy spowodowana została ogólnym stanem zdrowia. W porównaniu do roku 2005 ich udział wzrósł o 0,7 pkt. procentowego. Na skutek wypadków przy pracy wydano 2,6% orzeczeń pierwszorazowych, a w związku z chorobą zawodową – 1,7%.

Liczbę orzeczeń wydanych poszczególnym grupom ubezpieczeniowym oraz strukturę tych orzeczeń według okoliczności powstania niezdolności do pracy prezentują tablice 5 - 6.

TABL. 5 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG OKOLICZNOŚCI POWSTANIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY ORAZ GRUP UBEZPIECZONYCH

Orzeczenia	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		wypadki **/	choroby zawodowe	inne przyczyny (ogólny stan zdrowia)
OGÓŁEM	59 776	1 570	1 031	57 175
z tego orzeczenia wydane:				
pracownikom ubiegającym się o rentę	48 888	1 411	1 021	46 456
osobom nie będącym pracownikami ubiegającym się o rentę	4 033	100	7	3 926
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	3 340	58	3	3 279
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty rodzinnej	3 515	1	-	3 514

**/ bez orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką*

***/ wypadki przy pracy i wypadki w szczególnych okolicznościach*

TABL. 6 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG OKOLICZNOŚCI POWSTANIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY ORAZ GRUP UBEZPIECZONYCH

Orzeczenia	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		wypadki **/	choroby zawodowe	inne przyczyny (ogólny stan zdrowia)
OGÓŁEM	100,0	2,6	1,7	95,7
z tego orzeczenia wydane:				
pracownikom ubiegającym się o rentę	100,0	2,9	2,1	95,0
osobom nie będącym pracownikami ubiegającym się o rentę	100,0	2,5	0,2	97,3
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	100,0	1,7	0,1	98,2
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty rodzinnej	100,0	0,0	-	100,0

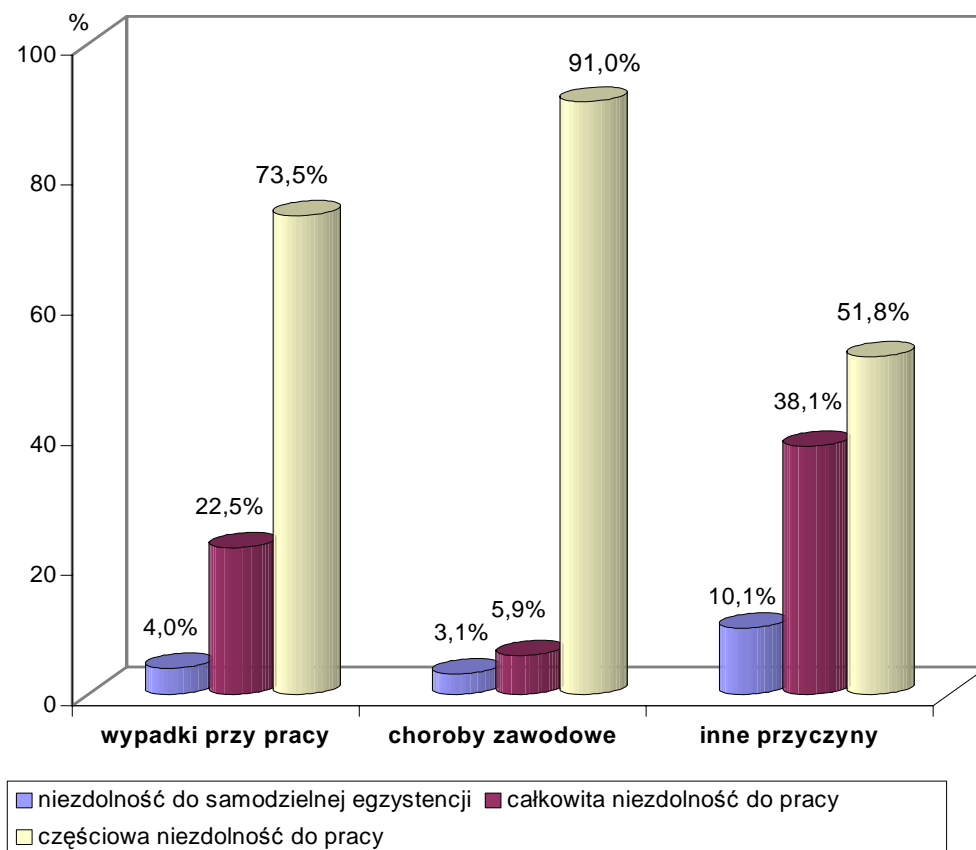
**/ bez orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką*

***/ wypadki przy pracy i wypadki w szczególnych okolicznościach*

W zależności od okoliczności powodujących niezdolność do pracy różnie kształtował się stopień tej niezdolności.

Niezdolność do pracy powstała w wyniku wypadku przy pracy w 73,5% przypadków zakwalifikowano jako częściową. W grupie osób, u których stwierdzono chorobę zawodową, częściową niezdolność do pracy orzeczono w stosunku do 91,0% badanych, natomiast wśród orzeczeń wydanych w związku z ogólnym stanem zdrowia częściową niezdolność do pracy orzeczono w 51,8% przypadków. W tej ostatniej grupie osób odnotowujemy najwyższy udział orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy - 38,1% oraz o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji – 10,1% (tablica 7, 8 i rys. 3).

Rys. 3 Struktura orzeczeń pierwszorazowych wydanych dla celów rentowych według okoliczności powstania niezdolności do pracy



**TABL. 7 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/
WEDŁUG OKOLICZNOŚCI POWSTANIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY
ORAZ PŁCI OSÓB BADANYCH**

Orzeczenia	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		wypadki **/	choroby zawodowe	inne przyczyny (ogólny stan zdrowia)
OGÓŁEM	59 776	1 570	1 031	57 175
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	5 844	63	32	5 749
całkowitą niezdolność do pracy	22 216	353	61	21 802
częściową niezdolność do pracy	31 716	1 154	938	29 624
MĘŻCZYŹNI	38 452	1 344	482	36 626
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	3 723	58	22	3 643
całkowitą niezdolność do pracy	14 543	314	47	14 182
częściową niezdolność do pracy	20 186	972	413	18 801
KOBIETY	21 324	226	549	20 549
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	2 121	5	10	2 106
całkowitą niezdolność do pracy	7 673	39	14	7 620
częściową niezdolność do pracy	11 530	182	525	10 823

**/ bez orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką*

***/ wypadki przy pracy i wypadki w szczególnych okolicznościach*

TABL. 8 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG OKOLICZNOŚCI POWSTANIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY ORAZ PŁCI OSÓB BADANYCH

Orzeczenia	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		wypadki **/	choroby zawodowe	inne przyczyny (ogólny stan zdrowia)
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	9,8	4,0	3,1	10,1
całkowitą niezdolność do pracy	37,2	22,5	5,9	38,1
częściową niezdolność do pracy	53,0	73,5	91,0	51,8
MĘŻCZYŹNI	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	9,7	4,3	4,6	10,0
całkowitą niezdolność do pracy	37,8	23,4	9,7	38,7
częściową niezdolność do pracy	52,5	72,3	85,7	51,3
KOBIETY	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	9,9	2,2	1,8	10,2
całkowitą niezdolność do pracy	36,0	17,3	2,6	37,1
częściową niezdolność do pracy	54,1	80,5	95,6	52,7

**/ bez orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatanką*

***/ wypadki przy pracy i wypadki w szczególnych okolicznościach*

W 2006 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, najwyższy odsetek orzeczeń pierwszorazowych obserwujemy w województwie wielkopolskim - 12,8% ogółu orzeczeń pierwszorazowych, mazowieckim - 12,4%, śląskim - 12,0%, łódzkim - 8,9% i dolnośląskim - 8,0%. W tych pięciu województwach wydano ponad 54% ogółu orzeczeń pierwszorazowych ustalających prawo do świadczeń rentowych (tablica 9).

Orzeczenia pierwszorazowe

Najniższy odsetek orzeczeń pierwszorazowych odnotowano w województwach: podlaskim (1,6%), opolskim (1,7%), świętokrzyskim (2,3%) oraz lubuskim (2,9%).

Rysunki 4, 5 ilustrują relacje orzeczeń o ustalonym stopniu niezdolności do pracy do ogółu wydanych orzeczeń pierwszorazowych stwierdzających niezdolność do pracy w poszczególnych województwach. I tak, najwyższy udział orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy (łącznie z orzeczeniami o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji) w ogólnej liczbie orzeczeń wystąpił, podobnie jak w roku ubiegłym, w województwie podlaskim i wynosił 69,2%. Wskaźniki częstości orzekania o całkowitej niezdolności do pracy w większości województw kształtowały się na tym samym poziomie, tj. w przedziale 45% - 55%.

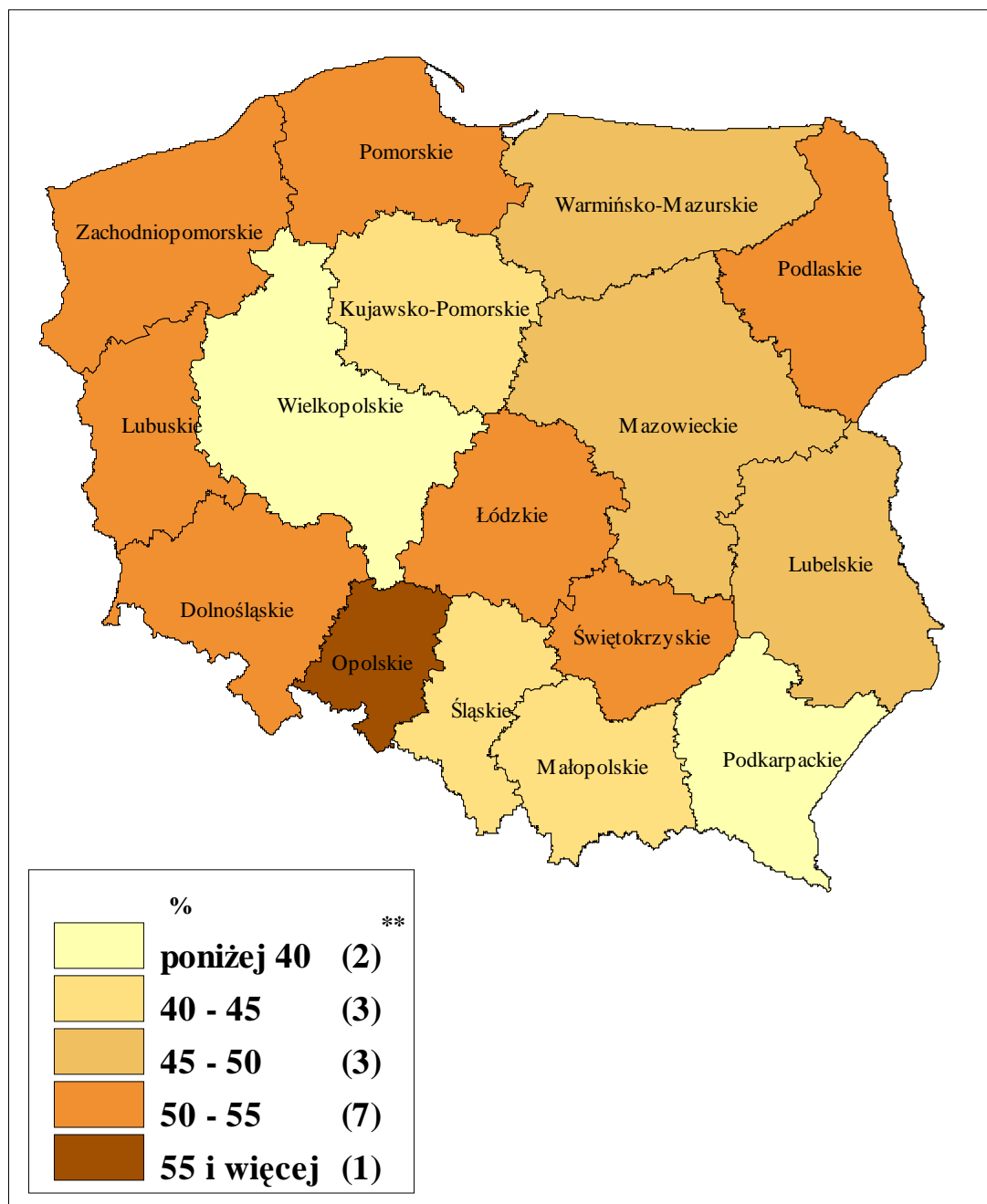
Orzekanie o częściowej niezdolności do pracy było relatywnie najwyższe w województwie wielkopolskim (62,0%) i podkarpackim (60,2%) – rys. 5.

TABL. 9 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Województwo	Orzeczenia w odsetkach
OGÓŁEM	100,0
Dolnośląskie	8,0
Kujawsko-pomorskie	6,9
Lubelskie	4,9
Lubuskie	2,9
Łódzkie	8,9
Małopolskie	6,6
Mazowieckie	12,4
Opolskie	1,7
Podkarpackie	3,9
Podlaskie	1,6
Pomorskie	6,0
Śląskie	12,0
Świętokrzyskie	2,3
Warmińsko-mazurskie	3,9
Wielkopolskie	12,8
Zachodniopomorskie	5,2

**/ bez orzeczeń ustalających celowość przekwalifikowania zawodowego oraz bez orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką*

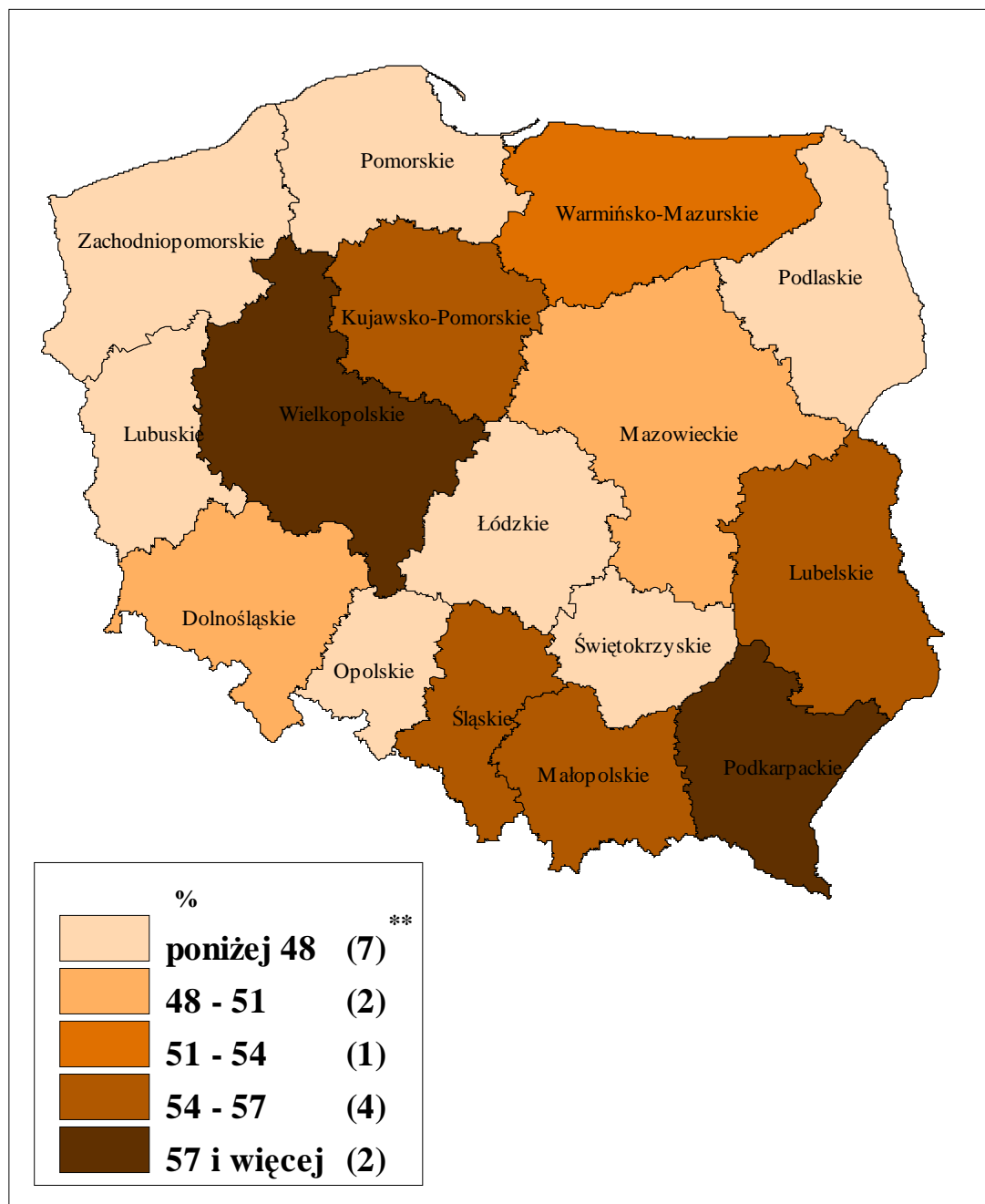
Rys. 4 Relacja orzeczeń o całkowitej^{*)} niezdolności do pracy do ogółu orzeczeń stwierdzających niezdolność do pracy wg województw



* dotyczy orzeczeń ustalających zarówno całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji jak i całkowitą niezdolność do pracy (bez orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką)

** liczba województw

Rys.5 Relacja orzeczeń o częściowej^{*)} niezdolności do pracy do ogółu orzeczeń stwierdzających niezdolność do pracy wg województw



* bez orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancą

** liczba województw

Podobnie jak w latach poprzednich, podstawowymi przyczynami orzekania o niezdolności do pracy w 2006 roku były choroby układu krążenia - 23,8% ogółu orzeczeń, nowotwory - 18,7%, choroby psychiczne - 15,5%, choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego - 11,1%, oraz choroby układu nerwowego - 8,4% (tablica 11). Łącznie wymienione wyżej choroby były przyczyną wydania blisko 77,5% ogółu orzeczeń pierwszorazowych ustalających niezdolność do pracy.

Strukturę orzeczeń ustalających całkowitą lub częściową niezdolność do pracy w zależności od grup chorobowych przedstawiają tablice 10, 11 i rys.6.

TABL. 10 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH WYDANE W LATACH 2005-2006 WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

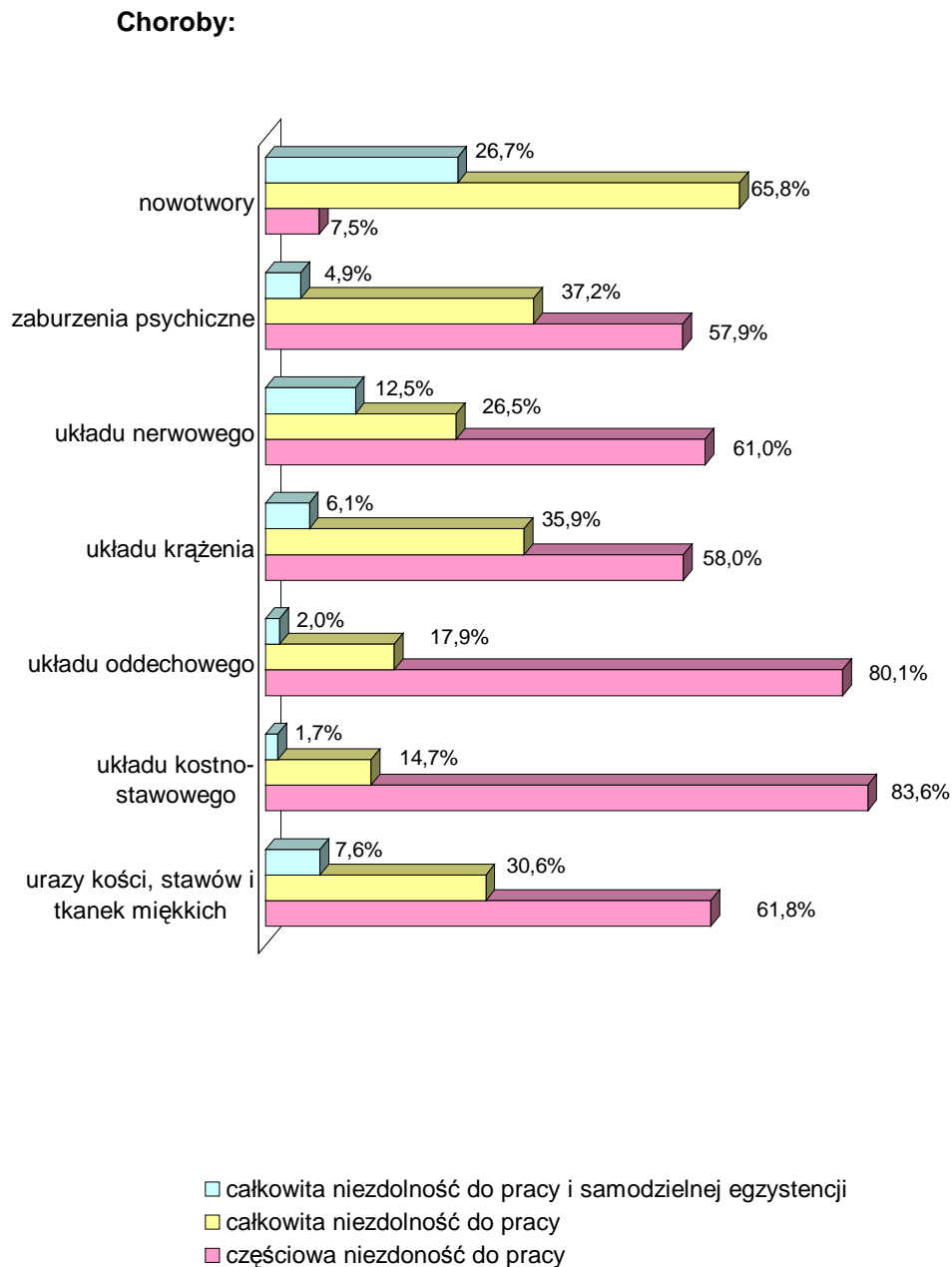
Grupy chorobowe a - poprzedni okres = 100	Ogółem	Orzeczenia ustalające:		
		niezdolność do samodzielnej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy
OGÓŁEM	2005 64 438	8 972	21 230	34 236
	2006 60 181	5 878	22 332	31 971
	a 93,4	65,5	105,2	93,4
w tym:				
nowotwory	2005 11 616	4 401	6 401	814
	2006 11 224	2 992	7 388	844
	a 96,6	68,0	115,4	103,7
choroby psychiczne	2005 10 281	804	3 266	6 211
	2006 9 314	458	3 463	5 393
	a 90,6	57,0	106,0	86,8
choroby układu nerwowego	2005 5 395	907	1 213	3 275
	2006 5 045	631	1 336	3 078
	a 93,5	69,6	110,1	94,0
choroby układu krążenia	2005 15 415	1 409	5 160	8 846
	2006 14 296	869	5 134	8 293
	a 92,7	61,7	99,5	93,7
choroby układu oddechowego	2005 2 224	73	376	1 775
	2006 1 923	39	344	1 540
	a 86,5	53,4	91,5	86,8
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	2005 6 887	253	1 061	5 573
	2006 6 674	112	983	5 579
	a 96,9	44,3	92,6	100,1
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2005 5 006	500	1 541	2 965
	2006 4 778	361	1 463	2 954
	a 95,4	72,2	94,9	99,6

TABL. 11 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH USTALAJĄCYCH NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH WYDANYCH W LATACH 2005-2006 WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe a - poprzedni okres = 100	Ogółem	Orzeczenia ustalające:		
		niezdolność do samodzielnej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy
OGÓŁEM	2005 2006	100,0 100,0	100,0 100,0	100,0 100,0
w tym:				
nowotwory	2005 2006	18,0 18,7	49,1 50,9	30,2 33,1
choroby psychiczne	2005 2006	16,0 15,5	9,0 7,8	15,4 15,5
choroby układu nerwowego	2005 2006	8,4 8,4	10,1 10,7	5,7 6,0
choroby układu krążenia	2005 2006	23,9 23,8	15,7 14,8	24,3 23,0
choroby układu oddechowego	2005 2006	3,5 3,2	0,8 0,7	1,8 1,5
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	2005 2006	10,7 11,1	2,8 1,9	5,0 4,4
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2005 2006	7,8 7,9	5,6 6,1	7,3 6,6

Tak jak w roku poprzednim, całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji powodowały głównie nowotwory, całkowitą niezdolność do pracy – nowotwory, choroby układu krążenia i choroby psychiczne, natomiast częściową niezdolność do pracy - choroby układu krążenia, choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i choroby psychiczne i (rys. 6).

Rys. 6 Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych według stopnia niezdolności do pracy i wybranych grup chorobowych

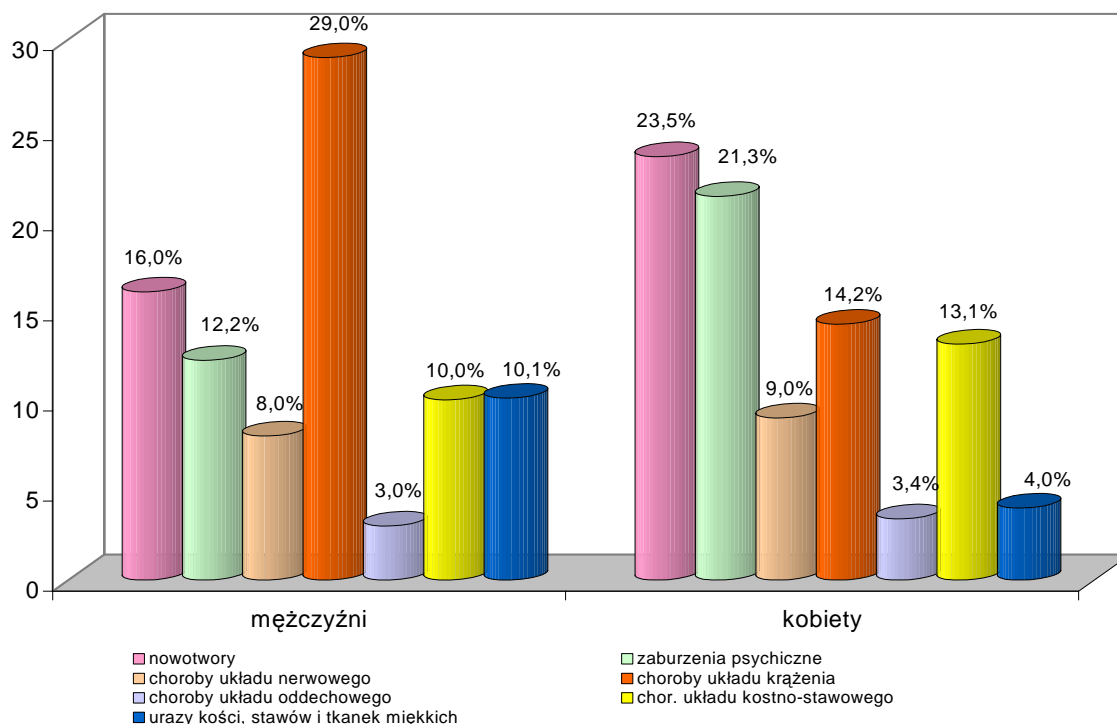


W zależności od płci osób badanych pierwszorazowo struktura grup chorobowych kształtowała się nieco inaczej. U mężczyzn niezdolność do pracy powstawała najczęściej na skutek chorób układu krążenia - 29,0% przypadków oraz nowotworów - 16,0%, natomiast u kobiet powstawała ona na skutek nowotworów w 23,5% przypadków oraz zaburzeń psychicznych w 21,3% (tablica 12 i rys. 7).

TABL. 12 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE DLA CELÓW RENTOWYCH WEDŁUG PŁCI OSÓB BADANYCH I WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Wyszczególnienie	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	60 181	100,0	38 762	100,0	21 419	100,0
w tym :						
nowotwory	11 224	18,7	6 201	16,0	5 023	23,5
zaburzenia psychiczne	9 314	15,5	4 746	12,2	4 568	21,3
choroby układu nerwowego	5 045	8,4	3 116	8,0	1 929	9,0
choroby układu krążenia	14 296	23,8	11 256	29,0	3 040	14,2
choroby układu oddechowego	1 923	3,2	1 151	3,0	772	3,6
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	6 674	11,1	3 878	10,0	2 796	13,1
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	4 778	7,8	3 920	10,1	858	4,0

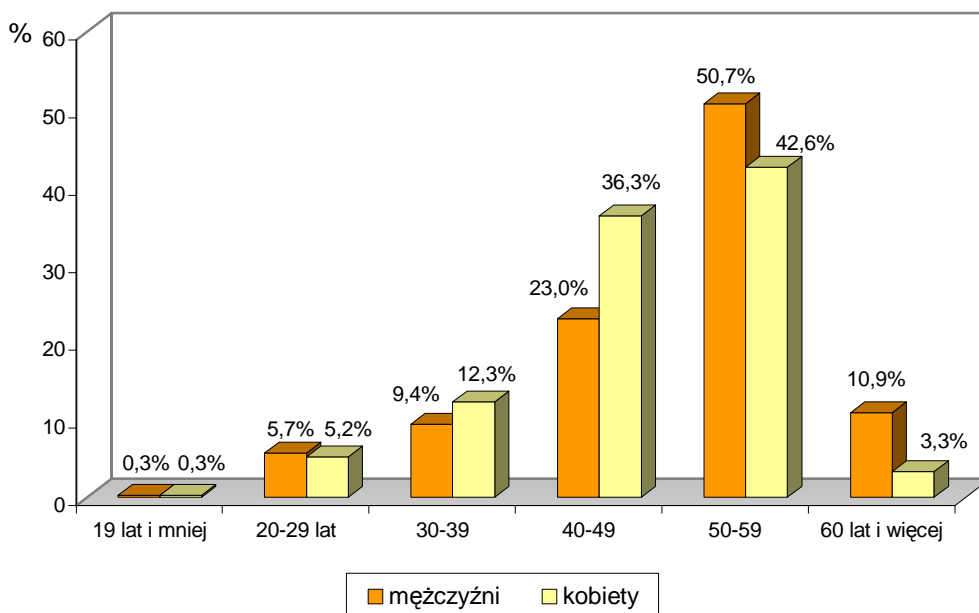
Rys. 7 Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych według wybranych grup chorobowych i płci osób badanych



Średni wiek badanych w 2006 r. po raz pierwszy wynosił 48,8lat, (mężczyźni - 49,7 lat, kobiety - 47,1 lat). Osoby z przedziału wiekowego 50 - 59 lat stanowiły 47,8% ogółu badanych pierwszorazowo dla celów rentowych. Jednak w zależności od stopnia niezdolności do pracy odsetek badanych w tym przedziale wiekowym różnił się. Wśród osób z ustaloną całkowitą niezdolnością do pracy i samodzielnej egzystencji wynosił 46,6%, z całkowitą niezdolnością do pracy – 44,3%, a w grupie osób z orzeczoną częściową niezdolnością do pracy – 50,5%.

Również w zależności od schorzenia będącego przyczyną niezdolności do pracy i jej stopnia kształtował się odmiennie. (tablice 13 - 15). I tak na przykład, ponad 40% orzeczeń z ustaloną niezdolnością do pracy i samodzielnej egzystencji z powodu chorób układu oddechowego i chorób układu kostno-stawowego otrzymały osoby powyżej 60 lat. Natomiast w przypadku orzeczeń z ustaloną częściową niezdolnością do pracy z powodu tych chorób, odsetek osób powyżej 60 roku życia kształtował się na poziomie odpowiednio 15,7% i 5,5%.

Rys. 8 Struktura wieku osób badanych po raz pierwszy dla celów rentowych



TABL. 13 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH CAŁKOWITĄ NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY I SAMODZIELNEJ EGZYSTENCJI WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH ORAZ WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych							Średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej	
OGÓŁEM	100,0	0,7	6,0	8,6	24,6	46,6	8,5	5,0	50,0
w tym:									
nowotwory	100,0	0,1	2,5	5,3	26,0	55,4	8,5	2,2	51,3
zaburzenia psychiczne	100,0	1,7	11,4	17,2	26,7	30,4	6,3	6,3	45,9
choroby układu nerwowego	100,0	1,7	12,4	14,4	24,7	36,5	7,0	3,3	45,7
choroby układu krążenia	100,0	-	1,4	4,8	21,5	47,1	13,2	12,0	54,9
choroby układu oddechowego	100,0	-	2,5	2,5	12,8	41,1	15,4	25,7	58,5
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	1,8	2,7	8,0	14,3	33,1	8,0	32,1	57,0
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	0,8	23,0	20,2	21,3	25,6	4,4	4,7	41,1

TABL. 14 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH CAŁKOWITĄ NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH ORAZ WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych							Średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej	
OGÓŁEM	100,0	0,5	7,6	11,7	27,2	44,3	7,3	1,4	47,9
w tym:									
nowotwory	100,0	0,1	3,4	8,6	29,3	51,5	6,6	0,5	49,5
zaburzenia psychiczne	100,0	1,5	20,5	23,8	27,2	21,6	3,6	1,8	40,9
choroby układu nerwowego	100,0	1,5	11,1	16,9	28,6	35,7	5,6	0,6	45,0
choroby układu krążenia	100,0	0,0	1,5	4,0	21,9	58,2	12,3	2,1	52,6
choroby układu oddechowego	100,0	-	2,9	4,9	21,2	52,7	10,5	7,8	53,1
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	0,2	5,1	12,3	27,9	44,6	7,4	2,5	48,6
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	1,0	17,4	18,7	27,9	29,1	4,3	1,6	42,6

TABL. 15 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH CZĘŚCIOWĄ NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH ORAZ WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych							Średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej	
OGÓŁEM	100,0	0,1	4,0	9,9	28,6	50,5	5,7	1,2	49,1
w tym:									
nowotwory	100,0	0,2	4,4	9,8	35,4	44,1	4,7	1,4	48,3
zaburzenia psychiczne	100,0	0,2	4,9	13,1	35,4	42,2	2,7	1,5	47,3
choroby układu nerwowego	100,0	0,0	6,6	15,3	32,7	41,2	4,0	0,2	46,6
choroby układu krążenia	100,0	0,0	0,7	2,9	21,0	64,9	9,3	1,2	52,8
choroby układu oddechowego	100,0	0,1	1,7	4,0	17,3	61,2	10,1	5,6	53,3
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	0,0	2,4	9,0	30,8	52,3	4,9	0,6	49,4
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	0,3	11,0	19,3	32,6	34,1	2,2	0,5	44,5

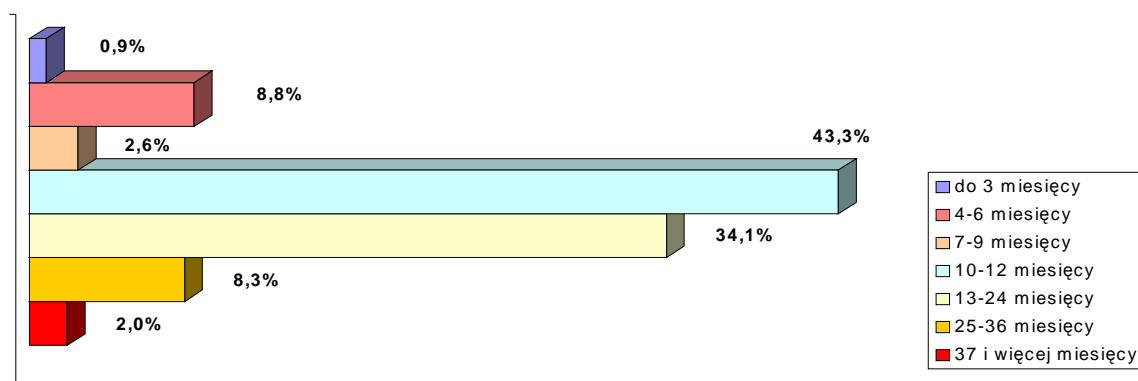
Lekarze orzecznicy, orzekając o niezdolności do pracy określają również okres ważności orzeczenia. Orzekanie o trwałej niezdolności do pracy ma miejsce wówczas, gdy naruszenie sprawności organizmu ocenia się jako trwałe zaburzenie zdrowia, nie rokujące poprawy. W tych przypadkach mamy do czynienia z orzeczeniem bezterminowym. W pozostałych przypadkach orzeka się czasowe zmiany sprawności organizmu i w stosunku do tych osób, lekarze ustalają przewidywany czas trwania niezdolności do pracy czyli okres na jaki jest przyznawane świadczenie rentowe. Po jego upływie dalsze prawo do renty uzależnione jest od wydania nowego orzeczenia przez lekarza orzecznika na wniosek osoby zainteresowanej.

Podobnie jak w roku ubiegłym wśród orzeczeń pierwszorazowych przeważały orzeczenia wydawane na okres 10 - 12 miesięcy, stanowiąc 40,0% ogółu wydanych orzeczeń. Orzeczenia ważne od 13 - 24 miesięcy otrzymało 31,5% badanych, a w 11,4% przypadków wydano orzeczenie ważne na okres nie dłuższy niż 10 miesięcy. Zatem orzeczenia wydawane na okres do dwóch lat stanowiły 82,9% ogółu orzeczeń pierwszorazowych rentowych. Mniej niż w roku ubiegłym (spadek o 3,5 punktu procentowego) wydano orzeczeń bezterminowych - 7,6% (tablica 16). Strukturę orzeczeń wydanych na czas określony, tzn. z pominięciem orzeczeń bezterminowych, obrazuje rys. 9.

TABL. 16 ORZECZENIA USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI

Okres ważności orzeczeń	Ogółem		Orzeczenia ustalające:					
			całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji		całkowitą niezdolność do pracy		częściową niezdolność do pracy	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	60 181	100,0	5 878	100,0	22 332	100,0	31 971	100,0
z tego wydane na okres:								
do 3 miesięcy	527	0,9	10	0,2	86	0,4	431	1,3
4 – 6 miesięcy	4 883	8,1	231	3,9	944	4,3	3 708	11,6
7 – 9 miesięcy	1 428	2,4	76	1,3	481	2,2	871	2,7
10 – 12 miesięcy	24 073	40,0	2 289	38,9	8 402	37,6	13 382	41,9
13 – 24 miesięcy	18 968	31,5	1 722	29,3	7 510	33,6	9 736	30,5
25 – 36 miesięcy	4 626	7,7	439	7,5	2 037	9,1	2 150	6,7
37 miesięcy i więcej	1 085	1,8	145	2,5	542	2,4	398	1,2
bezterminowe	4 591	7,6	966	16,4	2 330	10,4	1 295	4,1

Rys. 9 Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych wydanych na czas określony według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy



Okres ważności orzeczeń zależy istotnie od stopnia naruszenia sprawności organizmu oraz od orzeczonego przez lekarza orzecznika stopnia niezdolności do pracy. Za trwale niezdolnych do zatrudnienia uznano 16,4% ubezpieczonych z orzeczoną całkowitą niezdolnością do pracy i samodzielnej egzystencji. W przypadku całkowitej niezdolności do pracy orzeczenia

bezterminowe otrzymało 10,4% badanych, zaś najmniejszy odsetek orzeczeń bezterminowych odnotowano wśród badanych z orzeczoną częściową niezdolnością do pracy - 4,1%. W roku poprzednim udział tych orzeczeń wynosił odpowiednio 23,1%, 11,4% i 7,8%.

Strukturę orzeczeń pierwszorazowych według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy oraz porównanie dynamiki orzeczeń wydanych w latach 2005-2006 przedstawiono w tablicach 17 i 18.

TABL. 17 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI W LATACH 2005-2006

Okres ważności orzeczeń a - poprzedni okres = 100	Ogółem	Orzeczenia ustalające:			
		całkowitą niezdolność do pracy i samodziel- nej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy	
OGÓŁEM	2005	64 438	8 972	21 230	34 236
	2006	60 181	5 878	22 332	31 971
	a	93,4	65,5	105,2	93,4
z tego wydane na okres:					
do 3 miesięcy	2005	631	21	73	537
	2006	527	10	86	431
	a	83,5	47,6	117,8	80,3
4 – 6 miesięcy	2005	5 493	400	1 165	3 928
	2006	4 883	231	944	3 708
	a	88,9	57,8	81,0	94,4
7 – 9 miesięcy	2005	1 579	167	525	887
	2006	1 428	76	481	871
	a	90,4	45,5	91,6	98,2
10 – 12 miesięcy	2005	28 485	3 793	9 253	15 439
	2006	24 073	2 289	8 402	13 382
	a	84,5	60,3	90,8	86,7
13 – 24 miesięcy	2005	17 495	1 931	6 310	9 254
	2006	18 968	1 722	7 510	9 736
	a	108,4	89,2	119,0	105,2
25 – 36 miesięcy	2005	3 277	506	1 343	1 428
	2006	4 626	439	2 037	2 150
	a	141,2	86,8	151,7	150,6
37 miesięcy i więcej	2005	338	86	145	107
	2006	1 085	145	542	398
	a	321,0	168,6	373,8	372,0
Bezterminowe	2005	7 140	2 068	2 416	2 656
	2006	4 591	966	2 330	1 295
	a	64,3	46,7	96,4	48,8

TABL. 18 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH USTALAJĄCYCH NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY ORAZ PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI W LATACH 2005-2006

Okres ważności orzeczeń	Ogółem	Orzeczenia ustalające:			
		całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy	
OGÓŁEM	2005 2006	100,0 100,0	13,9 9,8	33,0 37,1	53,1 53,1
z tego wydane na okres:					
do 3 miesięcy	2005 2006	100,0 100,0	3,3 1,9	11,6 16,3	85,1 81,8
4 – 6 miesięcy	2005 2006	100,0 100,0	7,3 4,7	21,2 19,3	71,5 76,0
7 – 9 miesięcy	2005 2006	100,0 100,0	10,5 5,3	33,3 33,7	56,2 61,0
10 – 12 miesięcy	2005 2006	100,0 100,0	13,3 9,5	32,5 34,9	54,2 55,6
13 – 24 miesięcy	2005 2006	100,0 100,0	11,0 9,1	36,1 39,6	52,9 51,3
25 – 36 miesięcy	2005 2006	100,0 100,0	15,4 9,5	41,0 44,0	43,6 46,5
37 miesięcy i więcej	2005 2006	100,0 100,0	25,4 13,4	43,0 49,9	31,6 36,7
bezterminowe	2005 2006	100,0 100,0	29,0 21,0	33,8 50,8	37,2 28,2

Istotnym czynnikiem mającym wpływ na długość okresu ważności orzeczenia jest rodzaj choroby powodującej niesprawność organizmu oraz wiek osób badanych.

Orzeczenia bezterminowe wydawano głównie osobom z zaburzeniami psychicznymi (25,5%), nowotworami (18,1%) i chorobami układu krążenia (17,6%) - (tablica 20).

Biorąc jednak pod uwagę poszczególne rodzaje chorób, najwyższy odsetek badanych z orzeczeniem bezterminowym wystąpił wśród osób z zaburzeniami psychicznymi – 12,6% i z chorobami układu oddechowego – 12,5%. Najlepsze rokowania odzyskania zdolności do pracy miały osoby ze schorzeniami układu kostno-stawowego, ponieważ ponad 60% orzeczeń w tej grupie chorób wydano na okres do 12 miesięcy (tablica 19).

TABL. 19 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH USTALAJĄCYCH NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY I PRZYCZYŃ CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na czas określony:							beztęminowo
		do 3 miesięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 miesięcy i więcej	
OGÓŁEM	100,0	0,9	8,1	2,4	40,0	31,5	7,7	1,8	7,6
w tym:									
nowotwory	100,0	0,2	2,1	1,1	36,3	41,8	9,8	1,3	7,4
zaburzenia psychiczne	100,0	0,6	6,2	2,2	41,2	27,3	7,4	2,5	12,6
choroby układu nerwowego	100,0	1,0	10,2	2,7	40,2	28,2	7,4	2,6	7,7
choroby układu krążenia	100,0	0,7	6,6	2,1	43,8	32,8	7,0	1,4	5,6
choroby układu oddechowego	100,0	0,9	7,4	1,7	30,4	34,3	11,0	1,8	12,5
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	1,9	15,2	3,3	40,5	27,7	6,6	1,1	3,7
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	2,4	21,1	5,4	42,6	19,8	4,2	1,0	3,5

TABL. 20 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH USTALAJĄCYCH NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH WEDŁUG PRZYCZYŃ CHOROBYCH I PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na czas określony:							beztęminowo
		do 3 miesięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 miesięcy i więcej	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:									
nowotwory	18,7	4,2	4,8	8,6	16,9	24,8	23,7	13,7	18,1
zaburzenia psychiczne	15,5	10,8	11,9	14,4	15,9	13,4	14,9	21,6	25,5
choroby układu nerwowego	8,4	9,1	10,6	9,4	8,4	7,5	8,1	11,9	8,5
choroby układu krążenia	23,8	17,6	19,5	21,1	26,0	24,7	21,7	18,2	17,6
choroby układu oddechowego	3,2	3,2	2,9	2,3	2,4	3,5	4,6	3,1	5,2
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	11,1	24,3	20,8	15,4	11,2	9,8	9,6	6,9	5,3
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	7,9	22,0	20,6	18,1	8,5	5,0	4,3	4,3	3,7

3. ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE UPRAWNIAJĄCE DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WYDANE W 2006 ROKU

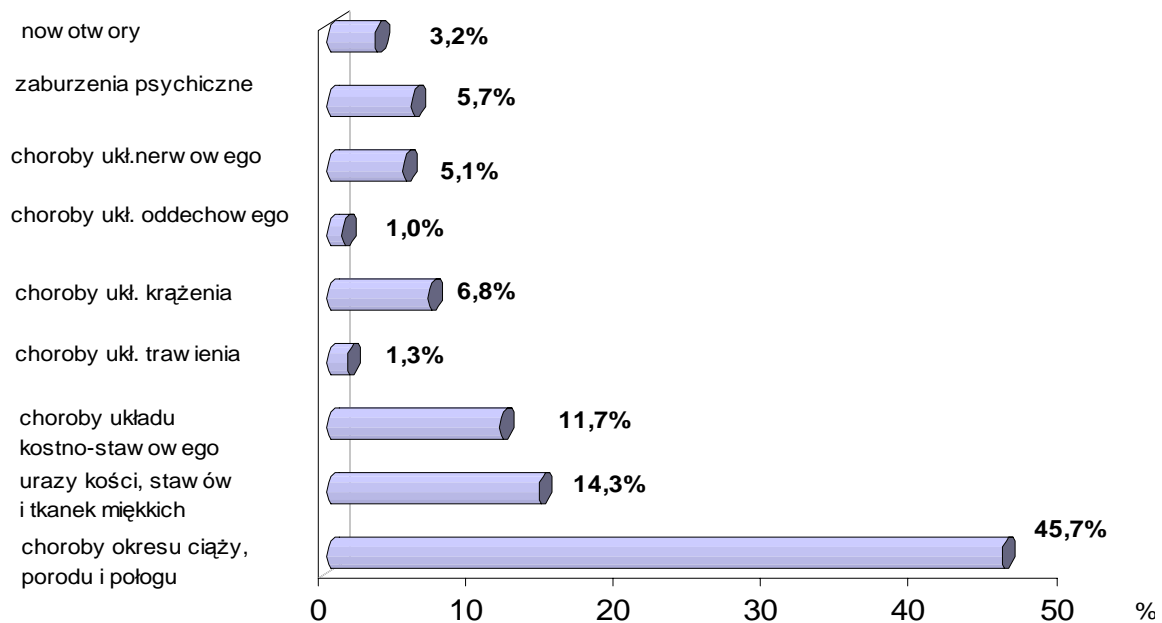
Wśród badanych w 2006 r. po raz pierwszy uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego otrzymało 115,0 tys. osób tj. 54,0% ogółu orzeczeń pierwszorazowych. W porównaniu do 2005 r. liczba wydanych orzeczeń ustalających prawo do tego świadczenia wzrosła o 78,0%. Wzrost ten spowodowała ustawa (obowiązująca od dnia 8. lutego 2005 r.), zmieniająca m.in. długość okresu zasiłku chorobowego, który nie ulega przedłużeniu powyżej 182 dni*/. Zmiany przepisów w największym stopniu znalazły odniesienie do kobiet w ciąży. Z uwagi na niemożność przedłużania okresu zasiłkowego, lekarze orzecznicy przyznają im do dnia przewidywanego porodu świadczenie rehabilitacyjne. W związku z tym, przyczyną przyznawania uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego stały się choroby związane głównie z okresem ciąży, – 45,7% przyznanych świadczeń. W dalszej kolejności uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego przyznawano w związku z: urazami kości, stawów i tkanek miękkich – 14,3% uprawnionych, chorobami układu kostno-stawowego i mięśniowego - 11,7% oraz chorobami układu krążenia - 6,8% (tablica 21 i rys. 10).

TABL. 21 ORZECZENIA USTALAJĄCE UPRAWNIENIA DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG PŁCI I WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	114 964	100,0	34 681	100,0	80 283	100,0
w tym:						
nowotwory	3 712	3,2	1 206	3,5	2 506	3,1
zaburzenia psychiczne	6 577	5,7	2 207	6,4	4 370	5,4
choroby układu nerwowego	5 875	5,1	3 029	8,7	2 846	3,5
choroby układu krążenia	7 808	6,8	5 554	16,0	2 254	2,8
choroby układu oddechowego	1 105	1,0	612	1,8	493	0,6
choroby układu trawienia	1 466	1,3	959	2,8	507	0,6
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	13 484	11,7	7 145	20,6	6 339	7,9
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	16 426	14,3	12 161	35,1	4 265	5,3
choroby okresu ciąży, porodu i położu	52 545	45,7	-	-	52 545	65,4

*/ Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 10, poz. 71)

Rys. 10 **Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego według wybranych grup chorobowych**



W porównaniu do roku poprzedniego na skutek wyżej wymienionych wybranych grup chorobowych wystąpił wzrost liczby orzeczeń uprawniających do świadczenia rehabilitacyjnego średnio o 92,2%. Na skutek chorób okresu ciąży, porodu i połogu wzrost ten był najwyższy i wyniósł 156,2% (tablica 22).

Główną okolicznością powodującą przyznanie uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, podobnie jak w przypadku pozostałych orzeczeń pierwszorazowych, był ogólny stan zdrowia. Na skutek wypadków przy pracy ustalono 3,9% uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego, a w związku z chorobami zawodowymi tylko 0,1%.

Średni wiek osób, którym ustalono uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 36,8 lat (mężczyźni – 44,2 lat, kobiety – 33,6 lat). Osoby z przedziału wieku 20 – 39 lat stanowiły ponad 62% ogółu z uprawnieniami do świadczenia rehabilitacyjnego (tablica 23).

Największą liczbę orzeczeń o przyznaniu świadczenia rehabilitacyjnego wydano: w województwie wielkopolskim – 13,1%, śląskim - 12,1%, mazowieckim - 12,0%, oraz łódzkim - 10,2%, najmniejszą natomiast w województwie podlaskim – 1,4% i opolskim – 1,8% (tablica 24).

TABL. 22 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE USTALAJĄCE UPRAWNIENIA DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO W LATACH 2005-2006 WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	2005	64 590	24 961	39 629
	2006	114 964	34 681	80 283
	a	178,0	138,9	202,6
w tym:				
nowotwory	2005	2 228	719	1 509
	2006	3 712	1 206	2 506
	a	166,6	167,7	166,1
choroby psychiczne	2005	5 032	1 607	3 425
	2006	6 577	2 207	4 370
	a	130,7	137,3	127,6
choroby układu nerwowego	2005	4 225	2 262	1 963
	2006	5 875	3 029	2 846
	a	139,1	133,9	145,0
choroby układu krążenia	2005	5 499	3 814	1 685
	2006	7 808	5 554	2 254
	a	142,0	145,6	133,8
choroby układu oddechowego	2005	748	401	347
	2006	1 105	612	493
	a	147,7	152,6	142,1
choroby układu trawienia	2005	1 049	706	343
	2006	1 466	959	507
	a	139,8	135,8	147,8
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	2005	5 658	5 232	4 486
	2006	13 484	7 145	6 339
	a	238,3	134,0	141,3
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2005	11 763	8 837	2 926
	2006	16 426	12 161	4 265
	a	139,6	137,6	145,8
choroby okresu ciąży, porodu i połogu	2005	20 508	-	20 508
	2006	52 545	-	52 545
	a	256,2	-	256,2

TABL. 23 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH USTALAJĄCYCH UPRAWNIENIA DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH ORAZ WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych							Średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej	
OGÓŁEM	100,0	0,2	33,8	28,5	19,1	17,6	0,8	0,0	36,8
w tym:									
nowotwory	100,0	0,2	8,3	16,6	37,3	36,0	1,5	0,1	45,1
zaburzenia psychiczne	100,0	0,1	9,8	22,9	38,8	27,4	1,0	0,0	43,1
choroby układu nerwowego	100,0	0,1	7,6	20,9	38,1	32,3	1,0	0,0	44,3
choroby układu krążenia	100,0	0,0	2,9	8,0	31,3	54,2	3,4	0,2	49,2
choroby układu oddechowego	100,0	-	6,9	15,6	37,4	38,1	1,7	0,3	45,8
choroby układu trawienia	100,0	-	8,3	20,9	37,2	32,1	1,4	0,1	45,2
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	0,1	6,7	19,0	37,0	35,7	1,4	0,1	45,0
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	0,5	17,7	24,6	31,4	24,5	1,2	0,1	39,7
choroby okresu ciąży, porodu i połogu	100,0	0,2	60,0	38,3	1,5	0,0	-	-	28,7

**TABL. 24 STRUKTURA PIERWSZORAZOWYCH ORZECZEŃ
UPRAWNIAJĄCYCH DO ŚWIADCZENIA
REHABILITACYJNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW**

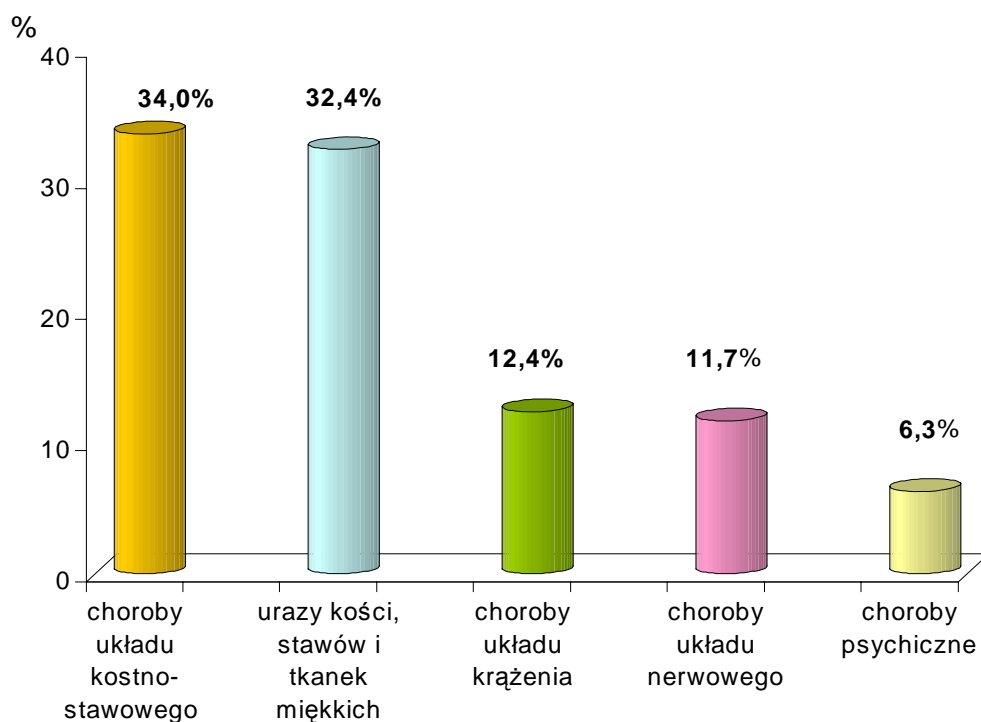
Województwo	Orzeczenia w odsetkach
OGÓŁEM	100,0
Dolnośląskie	7,6
Kujawsko-pomorskie	6,5
Lubelskie	4,4
Lubuskie	3,0
Łódzkie	10,2
Małopolskie	6,6
Mazowieckie	12,0
Opolskie	1,8
Podkarpackie	3,6
Podlaskie	1,4
Pomorskie	6,6
Śląskie	12,1
Świętokrzyskie	2,2
Warmińsko-mazurskie	3,8
Wielkopolskie	13,1
Zachodniopomorskie	5,1

W przypadku 16,9 tys., tj. 14,7% orzeczeń uprawniających do świadczenia rehabilitacyjnego, lekarze orzecznicy ustalili jednocześnie potrzebę przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej realizowanej przez ZUS.

Zagrożonych długotrwałą niezdolnością do pracy, lekarze orzecznicy ZUS kierują do ośrodków rehabilitacyjnych specjalizujących się w leczeniu chorób: narządu ruchu, układu krążenia, układu oddechowego i psychosomatycznych.

W porównaniu z rokiem ubiegłym wystąpił wzrost liczby orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej o 76,0%. W 2/3 przypadków uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego z jednoczesną potrzebą rehabilitacji leczniczej orzeczono konieczność tej rehabilitacji w związku z chorobami układu kostno-stawowego i urazami kości, stawów i tkanek miękkich. Strukturę orzeczeń według grup chorobowych, które były przyczyną konieczności przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej przedstawia (rys. 11).

Rys. 11 Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających potrzebę rehabilitacji leczniczej uprawnionym do świadczenia rehabilitacyjnego według wybranych grup chorobowych



4. ORZECZENIA PONOWNE DLA CELÓW RENTOWYCH */ WYDANE W 2006 ROKU

Z ogółu 1 323,4 tys. orzeczeń*/ wydanych przez lekarzy orzeczników ZUS w 2006 r. – 551,8 tys. orzeczeń tj. 41,7% zostało wydanych na podstawie badań ponownych. W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba zwiększyła się o ok. 10 tys., tj. o 1,8%.

W wyniku badań ponownych 36,6 tys. osób tj. 6,6% ogółu badanych zostało uznanych za całkowicie niezdolne do pracy i samodzielnej egzystencji, 103,9 tys. (18,8%) za całkowicie niezdolne do pracy, 298,6 tys. (54,1%) za częściowo niezdolne do pracy, a 36,6 tys. (6,6%) otrzymało uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego. U pozostałych 76,1 tys. (13,9%) stwierdzono brak niezdolności do pracy lub brak do całkowitej niezdolności do pracy, bądź brak do całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji (tablica 25).

Badania ponowne przeprowadzane są przez lekarzy orzeczników ZUS na wniosek zainteresowanego, występującego o ponowne stwierdzenie niezdolności do pracy, po przedstawieniu przez niego dokumentacji medycznej bądź zaświadczenia lekarskiego.

Wynikiem tych badań jest: utrzymanie, zmiana poprzednio orzeczonego stopnia niezdolności do pracy lub stwierdzenie braku niezdolności do pracy.

W 2006 r. pogorszenie stanu zdrowia miało miejsce u 51,3 tys. osób tj. 9,3% badanych. Otrzymali oni orzeczenie o podwyższeniu dotychczasowego stopnia niezdolności do pracy.

W przypadku 92,3 tys. osób (16,7% badanych) obniżono stopień niezdolności do pracy, bądź orzeczono brak całkowitej niezdolności do pracy lub całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, z czego 52,2 tys. osób uznano za zdolne do pracy (tablica 26).

Należy jednak zaznaczyć, że orzeczenia o braku całkowitej niezdolności do pracy lub o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, w przypadku orzeczeń ponownych rentowych, oznaczają z reguły utrzymanie dotychczasowego stopnia niezdolności do pracy i nie wykluczają badanych z populacji osób otrzymujących renty.

W porównaniu z rokiem poprzednim lekarze orzecznicy częściej orzekali o braku niezdolności do pracy oraz częściej wydawali orzeczenia ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego. Liczba orzeczeń ponownych ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wzrosła o ponad 78%.

Porównanie liczby orzeczeń ponownych wydanych w latach 2005-2006 według rodzaju zmian w stopniu niezdolności do pracy i płci przedstawia tablica 27, natomiast strukturę orzeczeń

**/ bez orzeczeń ponownych w sprawie renty socjalnej*

ponownych dla celów rentowych według stopnia niezdolności do pracy (bez uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego i osób z koniecznością przekwalifikowania zawodowego) – tablica 28.

TABL. 25 ORZECZENIA PONOWNE*/ WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH W LATACH 2005-2006

Orzeczenia a - poprzedni okres = 100		Ogółem	
		liczba	%
OGÓŁEM	2005	541 885	100,0
	2006	551 788	100,0
	a	101,8	
z tego ustalające:			
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	2005	46 058	8,5
	2006	36 613	6,6
	a	79,5	
całkowitą niezdolność do pracy	2005	108 639	20,0
	2006	103 888	18,8
	a	95,6	
częściową niezdolność do pracy	2005	314 728	58,1
	2006	298 567	54,1
	a	94,9	
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	2005	20 114	3,7
	2006	35 939	6,5
	a	178,7	
celowość przekwalifikowania zawodowego	2005	695	0,1
	2006	641	0,1
	a	92,2	
brak niezdolności do samodzielnej egzystencji	2005	-	-
	2006	9 664	1,8
	a	-	-
brak całkowitej niezdolności do pracy	2005	-	-
	2006	14 292	2,6
	a	-	-
brak niezdolności do pracy	2005	51 651	9,6
	2006	52 184	9,5
	a	101,0	

*/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej

Orzeczenia ponowne

TABL. 26 ORZECZENIA PONOWNE USTALAJĄCE ZMIANY STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PŁCI OSÓB BADANYCH

Rodzaje zmian	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	551 788	100,0	334 969	100,0	216 819	100,0
z tego ustalające:						
pozostanie w tym samym stopniu niezdolności	371 584	67,4	228 119	68,1	143 465	66,2
podwyższenie stopnia niezdolności	51 313	9,3	33 322	9,9	17 991	8,3
obniżenie stopnia niezdolności	16 171	2,9	9 831	2,9	6 340	2,9
brak całkowitej niezdolności do pracy oraz całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji	23 956	4,3	14 663	4,4	9 293	4,3
brak niezdolności do pracy	52 184	9,5	28 401	8,5	23 783	11,0
inne*/	36 580	6,6	20 633	6,2	15 947	7,3

TABL. 27 ORZECZENIA PONOWNE USTALAJĄCE ZMIANY STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PŁCI OSÓB BADANYCH W LATACH 2005 - 2006

Rodzaje zmian a – poprzedni okres=100		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	2005	541 885	324 550	217 335
	2006	551 788	334 969	216 819
	a	101,8	103,2	99,8
z tego ustalające:				
pozostanie w tym samym stopniu niezdolności	2005	381 900	231 243	150 657
	2006	371 584	228 119	143 465
	a	97,3	98,6	95,2
podwyższenie stopnia niezdolności	2005	62 065	38 837	23 228
	2006	51 313	33 322	17 991
	a	82,7	85,8	77,5
obniżenie stopnia niezdolności	2005	25 460	14 896	10 564
	2006	16 171	9 831	6 340
	a	63,5	66,0	60,0
brak całkowitej niezdolności do pracy oraz całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji	2005	-	-	-
	2006	23 956	14 663	9 293
	a			
brak niezdolności	2005	51 651	27 510	24 141
	2006	52 184	28 401	23 783
	a	101,0	103,2	98,5
inne */	2005	20 809	12 064	8 745
	2006	36 580	20 633	15 947
	a	175,8	171,0	182,4

*/ orzeczenia ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

TABL. 28 ORZECZENIA PONOWNE*/ WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH WEDŁUG PŁCI OSÓB BADANYCH I STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

Orzeczenia	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	515 208	100,0	314 336	100,0	200 872	100,0
z tego ustalające:						
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	36 613	7,1	23 204	7,4	13 409	6,7
całkowitą niezdolność do pracy	103 888	20,2	66 264	21,1	37 624	18,7
częściową niezdolność do pracy	298 567	57,9	181 804	57,8	116 763	58,1
brak całkowitej niezdolności do pracy oraz całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji	23 956	4,7	14 663	4,7	9 293	4,6
brak niezdolności do pracy**/	52 184	10,1	28 401	9,0	23 783	11,9

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

***/ orzeczenia stwierdzające brak niezdolności do samodzielnej egzystencji, brak całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy, brak okoliczności uzasadniających przyznanie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego lub ustaleń celowości przekwalifikowania zawodowego*

Niezdolność do pracy potwierdzaną badaniem ponownym powodowały głównie choroby układu krążenia (w 26,0% przypadków), zaburzenia psychiczne (w 22,5%) i choroby układu kostno-stawowego (w 14,4%); przy czym:

- całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji orzekano najczęściej w związku z chorobami nowotworowymi (21,8%) i chorobami układu krążenia (21,6%),
- całkowitą niezdolność do pracy w związku z zaburzeniami psychicznymi (30,0%) i chorobami układu krążenia (23,8%),
- częściową niezdolność do pracy w związku z chorobami układu krążenia (27,3%) i z zaburzeniami psychicznymi (20,5%).

Dane o liczbie i strukturę orzeczeń ustalających niezdolność do pracy według stopnia niezdolności i wybranych grup chorobowych przedstawiają tablice 29 i 30.

TABL. 29 ORZECZENIA PONOWNE */ USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH WYDANE W LATACH 2005-2006

Grupy chorobowe a - poprzedni okres = 100		Ogółem	Stopień niezdolności do pracy:		
			całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowita niezdolność do pracy	częściowa niezdolność do pracy
OGÓŁEM	2005	469 425	46 058	108 639	314 728
	2006	439 068	36 613	103 888	298 567
	a	93,5	79,5	95,6	94,9
w tym:					
nowotwory	2005	33 193	10 196	12 809	10 188
	2006	28 376	7 999	12 183	8 194
	a	85,5	78,5	95,1	80,4
zaburzenia psychiczne	2005	100 618	7 739	31 162	61 717
	2006	98 729	6 293	31 211	61 225
	a	98,1	81,3	100,2	99,2
choroby układu nerwowego	2005	43 261	6 176	7 582	29 503
	2006	41 695	5 503	7 834	28 358
	a	96,4	89,1	103,3	96,1
choroby układu krążenia	2005	125 481	10 726	27 259	87 496
	2006	114 120	7 896	24 769	81 455
	a	90,9	73,6	90,9	93,1
choroby układu oddechowego	2005	21 884	1 017	3 559	17 308
	2006	20 301	683	3 324	16 294
	a	92,8	67,2	93,4	94,1
choroby układu kostno- stawowego, mięśniowego	2005	67 634	3 320	9 226	55 088
	2006	63 165	2 469	8 638	52 058
	a	93,4	74,4	93,6	94,5
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2005	24 729	2 204	5 614	16 911
	2006	23 733	1 869	5 271	16 593
	a	96,0	84,8	93,9	98,1

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

TABL. 30 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH */ USTALAJĄCYCH NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Stopień niezdolności do pracy:			Średni wiek w latach
		całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowita niezdolność do pracy	częściowa niezdolność do pracy	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	50,6
w tym:					
nowotwory	6,5	21,8	11,7	2,7	51,3
zaburzenia psychiczne	22,5	17,2	30,0	20,5	48,2
choroby układu nerwowego	9,5	15,0	7,5	9,5	48,6
choroby układu krążenia	26,0	21,6	23,8	27,3	53,7
choroby układu oddechowego	4,6	1,9	3,2	5,5	52,3
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	14,4	6,7	8,3	17,4	51,5
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	5,4	5,1	5,1	5,6	47,0

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

Badania ponowne pozwalają określić zmiany stopnia niezdolności do pracy w zależności od schorzenia badanej osoby.

Analiza podstawowych grup chorobowych wskazuje, że pozostanie w tym samym stopniu niezdolności do pracy dotyczyło 72,1% badanych. Podwyższenie stopnia niezdolności do pracy miało miejsce w 10,0% przypadków, a obniżenie w 3,1%. Orzeczenia ustalające brak niezdolności do pracy stanowiły 10,1%, a stwierdzające brak całkowitej niezdolności do pracy oraz brak całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji – 4,7%.

Najwyższy odsetek badanych pozostających w dotychczasowym stopniu niezdolności do pracy, obserwujemy wśród osób z zaburzeniami psychicznymi (85,6%) oraz z chorobami układu oddechowego (84,4%). U osób cierpiących na te schorzenia najrzadziej następowała poprawa stanu zdrowia. Wyraźne pogorszenie sprawności organizmu i w konsekwencji podwyższenie stopnia niezdolności do pracy (26,4% przypadków) wystąpiło wśród badanych z chorobami nowotworowymi. Jednocześnie u tych osób obserwujemy najwyższy odsetek orzeczeń obniżających stopień niezdolności do pracy - 10,1% (tablice 31 i 32).

Orzeczenia ponowne

TABL. 31 ORZECZENIA PONOWNE*/ USTALAJĄCE ZMIANY STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBOWYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia ustalające:				brak całkowitej niezdolności do pracy oraz brak całkowitej niezd. do pracy i samodzielnej egzystencji
		dotychczasowy stopień niezdolności	podwyższenie stopnia niezdolności	obniżenie stopnia niezdolności	brak niezdolności do pracy	
OGÓŁEM	515 208	371 584	51 313	16 171	52 184	23 956
w tym:						
nowotwory	30 977	17 096	8 165	3 115	431	2 170
zaburzenia psychiczne	102 407	87 697	7 957	3 075	1 773	1 905
choroby układu nerwowego	43 207	35 781	4 494	1 420	756	756
choroby układu krążenia	119 578	97 268	12 914	3 938	2 163	3 295
choroby układu oddechowego	21 334	17 997	1 939	365	605	428
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	67 236	54 939	6 755	1 471	2 834	1 237
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	35 670	27 899	4 183	1 717	1 036	835

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

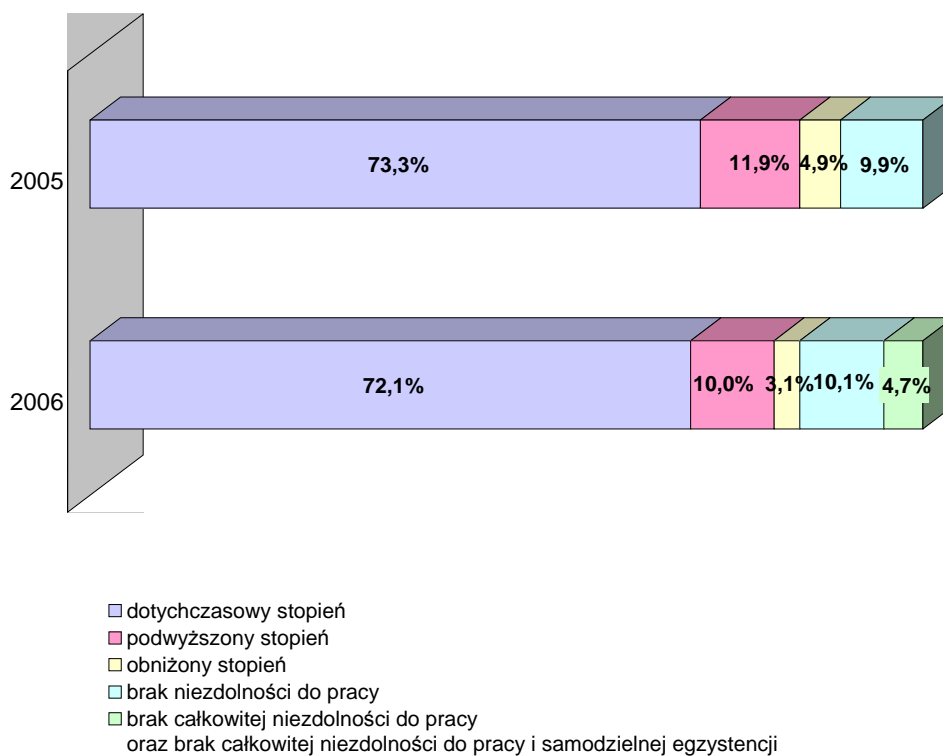
TABL. 32 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH USTALAJĄCYCH NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WEDŁUG ZMIAN STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY I WYBRANYCH GRUP CHOROBOWYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia ustalające:				brak całkowitej niezdolności do pracy oraz brak całkowitej niezd. do pracy i samodzielnej egzystencji
		dotychczasowy stopień niezdolności	podwyższenie stopnia niezdolności	obniżenie stopnia niezdolności	brak niezdolności do pracy	
OGÓŁEM	100,0	72,1	10,0	3,1	10,1	4,7
w tym:						
nowotwory	100,0	55,2	26,4	10,1	6,9	1,4
zaburzenia psychiczne	100,0	85,6	7,8	3,0	1,9	1,7
choroby układu nerwowego	100,0	82,8	10,4	3,3	1,7	1,8
choroby układu krążenia	100,0	81,3	10,8	3,3	2,8	1,8
choroby układu oddechowego	100,0	84,4	9,1	1,7	2,0	2,8
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	81,7	10,0	2,2	1,9	4,2
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	78,2	11,7	4,8	2,9	2,4

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

Porównując struktury orzeczeń (bez uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowości przekwalifikowania zawodowego) wg zmian stopnia niezdolności do pracy w ostatnich dwóch latach, obserwujemy, iż w 2006 r. częściej orzekano o braku niezdolności do pracy (rys. 12).

Rys. 12 Struktura orzeczeń ponownych*/ wydanych dla celów rentowych według zmiany stopnia niezdolności do pracy w latach 2005-2006



**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

Niezdolność do pracy badanych ponownie (bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego) orzekana była najczęściej na okres 13 - 24 miesięcy - 39,3% przypadków i do 12 miesięcy (31,1%). Łącznie grupa ta liczyła 309,2 tys. osób i stanowiła 70,4% ogółu badanych.

Udział orzeczeń wydanych na okres 25 - 36 miesięcy wynosił 19,3%, natomiast co 10 - tej osobie ustalono niezdolność do pracy na okres ponad 37 miesięcy lub bezterminowo.

Orzeczenia ponowne

W zależności od orzeczonego stopnia niezdolności do pracy odsetek orzeczeń dłuższych tj. ponad 37 miesięcy i bezterminowych wynosił (tablica 34):

- w przypadku całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji - 15,0%,
- w przypadku całkowitej niezdolności do pracy - 11,7%,
- w przypadku częściowej niezdolności do pracy - 9,2%.

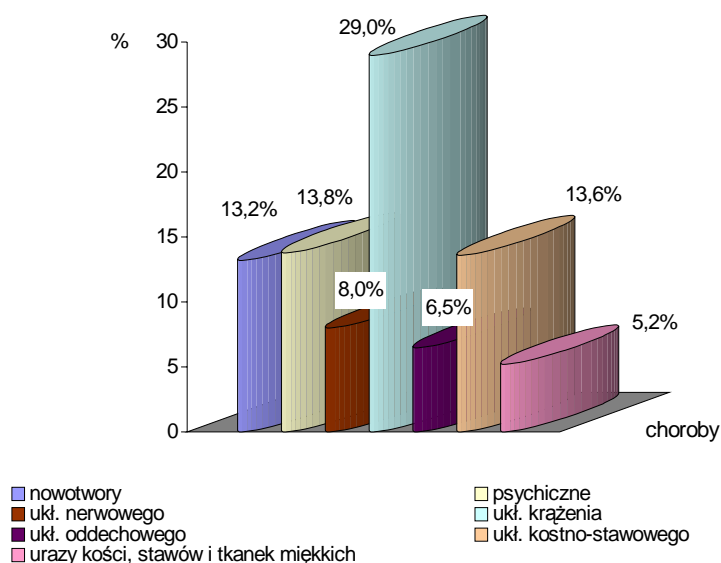
Na długość okresu ważności orzeczenia istotny wpływ ma rodzaj choroby powodującej niesprawność organizmu. Osoby z orzeczeniem na okres do 10 miesięcy - to głównie renciści z chorobami układu krążenia, chorobami układu kostno-stawowego oraz osoby z urazami kości, stawów i tkanek miękkich, natomiast legitymujący się długim okresem ważności - powyżej 37 miesięcy, czy też bezterminowym - to chorzy na choroby układu krążenia i zaburzenia psychiczne (tablica 33, rys. 13). Porównując struktury okresu ważności orzeczeń ponownych wydanych w latach 2005 - 2006, obserwujemy, że w stosunku do 2005 r. zwiększył się udział orzeczeń wydanych na okres 25-36 miesięcy oraz orzeczeń powyżej 36 miesięcy - o 6,1 punktu procentowego. Z kolei odsetek orzeczeń wydanych na okres 10-12 miesięcy zmniejszył się o 4,9 punktu procentowego, a z ustaloną na stałe niezdolnością do pracy (orzeczenia bezterminowe) z 9,0% w 2005 r. do 2,6% w 2006 r.

TABL. 33 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH */ DLA CELÓW RENTOWYCH USTALAJĄCYCH NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA TEJ NIEZDOLNOŚCI ORAZ JEJ PRZYCZYŃ CHOROBOWYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na czas określony:							bezterminowo
		do 3 miesięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 miesięcy i więcej	
OGÓŁEM	100,0	0,7	5,2	1,4	23,8	39,3	19,3	7,7	2,6
w tym:									
nowotwory	100,0	0,3	3,1	1,8	33,4	38,6	13,1	4,4	5,3
zaburzenia psychiczne	100,0	0,3	3,0	1,0	24,3	42,6	19,9	7,3	1,6
choroby układu nerwowego	100,0	0,5	5,2	1,5	23,4	40,1	19,6	7,5	2,2
choroby układu krążenia	100,0	0,7	5,4	1,2	22,2	39,3	19,9	8,4	2,9
choroby układu oddechowego	100,0	0,9	6,6	1,1	19,7	39,2	20,7	8,4	3,4
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	1,4	8,7	1,8	22,4	36,2	18,7	8,5	2,3
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	1,3	10,0	2,7	26,9	33,7	17,0	5,9	2,5

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

Rys. 13 Struktura orzeczeń ponownych*/ wydanych bezterminowo według wybranych grup chorobowych



TABL. 34 ORZECZENIA PONOWNE */ USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA TEJ NIEZDOLNOŚCI W LATACH 2005 - 2006

Okres ważności orzeczeń a - poprzedni okres = 100		Ogółem	Orzeczenia ustalające:		
			całkowitą niezdolność do pracy i samodziel- nej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy
OGÓŁEM	2005	469 425	46 058	108 639	314 728
	2006	439 068	36 613	103 888	298 567
	a	93,5	79,5	95,6	94,9
z tego wydane na okres:					
do 12 miesięcy	2005	169 277	16 710	34 626	117 941
	2006	136 672	11 246	28 792	96 634
	a	80,7	67,3	83,2	81,9
13 – 24 miesięcy	2005	188 471	15 129	42 180	131 162
	2006	172 554	12 960	40 971	118 623
	a	91,6	85,7	97,1	90,4
25 – 36 miesięcy	2005	61 712	6 756	16 998	37 958
	2006	84 579	6 901	21 954	55 724
	a	137,1	102,1	129,2	146,8
37 miesięcy i więcej	2005	7 582	979	2 173	4 430
	2006	33 679	2 632	8 622	22 425
	a	444,2	268,8	396,8	506,2
bezterminowe	2005	42 383	6 484	12 662	23 237
	2006	11 584	2 874	3 549	5 161
	a	27,3	44,3	28,0	22,2

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

**TABL. 35 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH */ DLA CELÓW RENTOWYCH
USTALAJĄCYCH NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WEDŁUG STOPNIA NIEZDOLNOŚCI
ORAZ PRZEWIDYWANEGO OKRESU JEJ TRWANIA W LATACH 2005-2006**

Okres ważności orzeczeń	Ogółem	Orzeczenia ustalające:			
		całkowitą niezdolność do pracy i samodziel- nej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy	
OGÓŁEM	2005	100,0	9,8	23,1	67,1
	2006	100,0	8,3	23,7	68,0
z tego wydane na okres:					
do 12 miesięcy	2005	100,0	9,9	20,4	69,7
	2006	100,0	8,2	21,1	70,7
13 – 24 miesięcy	2005	100,0	8,0	22,4	69,6
	2006	100,0	7,5	23,7	68,8
25 – 36 miesięcy	2005	100,0	11,0	27,5	61,5
	2006	100,0	8,2	25,9	65,9
37 miesięcy i więcej	2005	100,0	12,9	28,7	58,4
	2006	100,0	7,8	25,6	66,6
bezterminowe	2005	100,0	15,3	29,9	54,8
	2006	100,0	24,8	30,6	44,6

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

Wśród badanych ponownie w celach rentowych, podobnie jak w całej populacji, przeważali mężczyźni stanowiąc 60,7% ogółu osób poddanych badaniom. Przeważający udział mężczyzn dotyczy wszystkich grup wiekowych, a najwyższy ich odsetek odnotowujemy wśród osób w wieku 60 - 64 lat - 90,5% oraz w wieku 20 - 29 lat - 65,5%.

W strukturze wiekowej, w porównaniu do roku poprzedniego, pomimo wzrostu o 2,4 punktu procentowego odsetka osób z przedziału wieku 50 - 64 lat, średni wiek osób badanych ponownie w 2006 r. zmniejszył się o 2-3 miesiące i wynosił 50,0 lat (mężczyźni - 50,7 lat, kobiety - 49,0 lat). Powodem tego jest znacznie mniejsza liczba osób (o ponad 53%) badanych ponownie w 2006 r. w wieku powyżej 64 lat. Ich udział, w porównaniu do roku 2005 zmniejszył się o 1,4 punktu procentowego.

TABL. 36 ORZECZENIA PONOWNE*/ DLA CELÓW RENTOWYCH WEDŁUG PŁCI I WIEKU OSÓB BADANYCH

Wiek	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	551 788	100,0	334 969	100,0	216 819	100,0
19 lat i mniej	88	0,0	61	0,0	27	0,0
20 – 29	14 453	2,6	9 473	2,9	4 980	2,3
30 – 39	48 126	8,7	28 523	8,5	19 603	9,1
40 – 49	146 138	26,5	77 796	23,2	68 342	31,5
50 – 59	310 149	56,2	191 218	57,1	118 931	54,9
60 – 64	26 269	4,8	23 783	7,1	2 486	1,1
65 lat i więcej	6 565	1,2	4 115	1,2	2 450	1,1
Średni wiek w latach	50,0		50,7		49,0	

**/ bez orzeczeń ponownych w sprawie renty socjalnej*

5. ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE WYDANE OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ

W 2006 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali 55,4 tys. orzeczeń pierwszorazowych i ponownych osobom ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty socjalnej, co stanowi 4,2% ogółu orzeczeń wydanych w omawianym roku. Z tej liczby udział orzeczeń pierwszorazowych wynosił 60,0%, zaś ponownych 40,0%.

Spośród 55,4 tys. badanych pierwszorazowo i ponownie w sprawie o ustalenie uprawnień do renty socjalnej, mężczyźni stanowili 53,7%, a kobiety 46,3% (tablica 39).

Z ogólnej liczby poddanych badaniu - 33,6 tys. osób, tj. 60,7% uznano za całkowicie niezdolne do pracy, a w stosunku do 21,8 tys., tj. 39,3% lekarze orzecznicy orzekli, że są zdolni do pracy (tablica 37, rys.14).

Średni wiek osób badanych po raz pierwszy, którym ustalono całkowitą niezdolność do pracy czyli uprawnienie do renty socjalnej, wynosił 23,4 lat (mężczyźni – 23 lata, kobiety – 23,9 lat).

W porównaniu z rokiem 2005, liczba orzeczeń wydanych ubiegającym się o rentę socjalną zwiększyła o 5,1%. Spowodowane to było wzrostem liczby orzeczeń ponownych, których orzeczono blisko dwukrotnie więcej. Zmalała natomiast o 20% liczba wydanych orzeczeń pierwszorazowych w sprawie renty socjalnej (tablica 38).

TABL. 37 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE WYDANE OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ

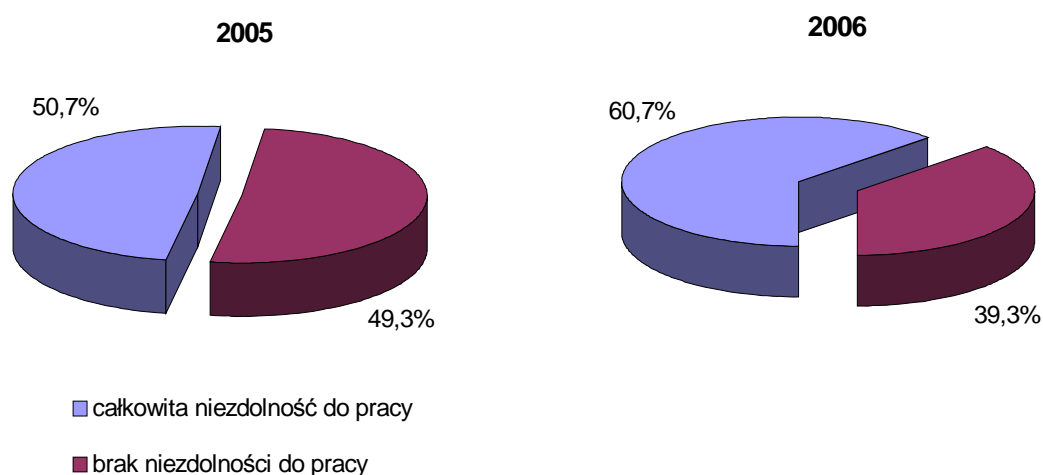
Stopień niezdolności do pracy	Ogółem		Orzeczenia w sprawie renty socjalnej:			
			pierwszorazowe		ponowne	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	55 374	100,0	33 223	100,0	22 151	100,0
z tego ustalające:						
całkowitą niezdolność do pracy	33 589	60,7	17 759	53,5	15 830	71,5
brak całkowitej niezdolności do pracy	21 785	39,3	15 464	46,5	6 321	28,5

W porównaniu z rokiem poprzednim zmieniły się również proporcje orzekania o całkowitej niezdolności do pracy i jej braku. Zarówno przy orzekaniu pierwszorazowym jak i ponownym lekarze orzecznicy ZUS częściej orzekali w 2006 r. o całkowitej niezdolności do pracy, a więc o przyznaniu omawianego świadczenia. Udział orzeczeń o braku niezdolności zmalał w stosunku do roku 2005 o 11 punktów procentowych.

TABL. 38 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE WYDANE OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ LATACH 2005-2006

Stopień niezdolności do pracy a - poprzedni okres = 100		Ogółem		Orzeczenia w sprawie renty socjalnej:			
		liczba	%	pierwszorazowe		ponowne	
				liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	2005	52 677	100,0	41 218	100,0	11 459	100,0
	2006	55 374	100,0	33 223	100,0	22 151	100,0
z tego ustalające:		a	105,1	80,6		193,3	
całkowitą niezdolność do pracy	2005	25 974	49,3	19 108	46,4	6 866	59,9
	2006	33 589	60,7	17 759	53,5	15 830	71,5
		a	129,3	92,9		230,6	
brak niezdolności do pracy	2005	26 703	50,7	22 110	53,6	4 593	40,1
	2006	21 785	39,3	15 464	46,5	6 321	28,5
		a	81,6	69,9		137,6	

Rys. 14 Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną



**TABL. 39 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE WYDANE OSOBOM
UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG PŁCI
I STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY**

Stopień niezdolności do pracy	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	55 374	100,0	29 757	53,7	25 617	46,3
z tego ustalające:						
całkowitą niezdolność do pracy	33 589	100,0	18 733	55,8	14 856	45,2
brak niezdolności do pracy	21 785	100,0	11 024	50,6	10 761	49,4
Orzeczenia pierwszorazowe	33 223	100,0	17 864	53,8	15 359	46,2
z tego ustalające:						
całkowitą niezdolność do pracy	17 759	100,0	9 980	56,2	7 779	43,8
brak niezdolności do pracy	15 464	100,0	7 884	51,0	7 580	49,0
Orzeczenia ponowne	22 151	100,0	11 893	53,7	10 258	46,3
z tego ustalające:						
całkowitą niezdolność do pracy	15 830	100,0	8 753	55,3	7 077	44,7
brak niezdolności do pracy	6 321	100,0	3 140	49,7	3 181	50,3

Analiza przestrzennego zróżnicowania wydanych w 2006 orzeczeń w sprawie ustalenia uprawnień do renty socjalnej, pozwala zauważyć, że największą ich liczbę wydano: w województwie śląskim - 9,7%, mazowieckim - 9,6%, lubelskim - 9,3% i wielkopolskim – 8,9%, najmniejszą natomiast w województwie opolskim – 1,9% i podlaskim – 2,4% (tablica 40).

Podstawowe choroby powodujące powstanie niezdolności do pracy u osób ubiegających się o rentę socjalną to: zaburzenia psychiczne - 54,8% orzeczeń w tej sprawie oraz choroby układu nerwowego - 13,3%. Blisko 70% orzeczeń dla osób ubiegających się o rentę socjalną, zarówno w przypadku badań pierwszorazowych jak i ponownych, zostało wydanych na skutek tych dwóch grup chorobowych (tablice 41 i rys. 15).

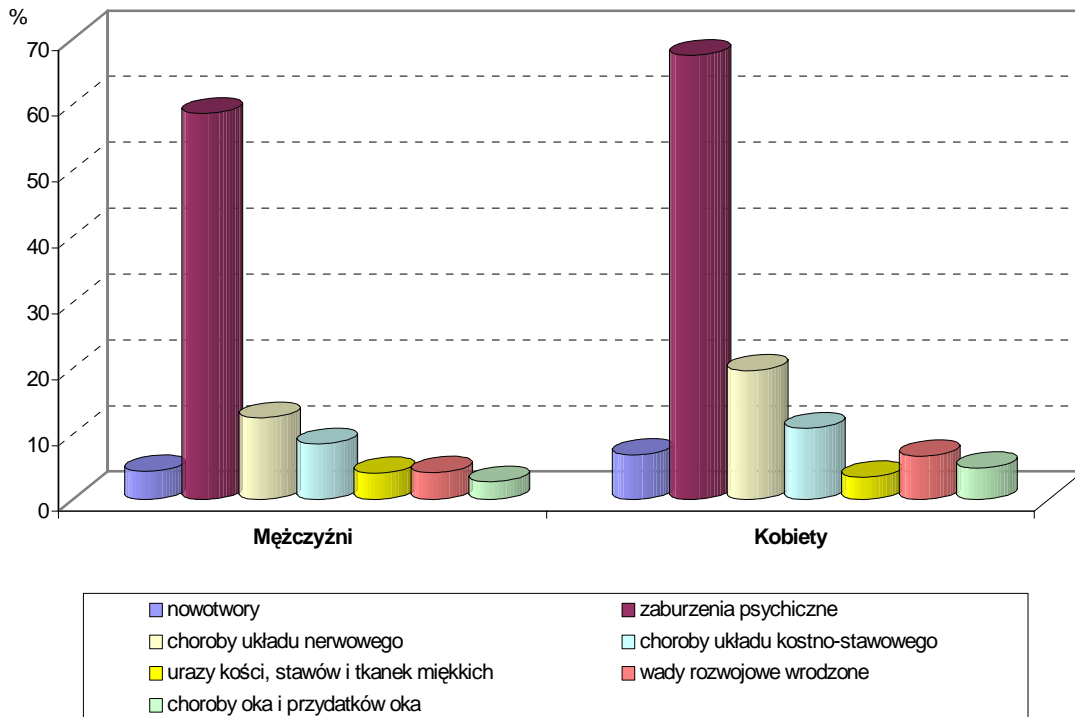
TABL. 40 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH I PONOWNYCH USTALAJĄCYCH NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WYDANYCH OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Województwo	Orzeczenia w sprawach o rentę socjalną w odsetkach
OGÓŁEM	100,0
Dolnośląskie	7,5
Kujawsko-pomorskie	7,4
Lubelskie	9,3
Lubuskie	3,1
Łódzkie	5,7
Małopolskie	7,3
Mazowieckie	9,6
Opolskie	1,9
Podkarpackie	7,8
Podlaskie	2,4
Pomorskie	6,3
Śląskie	9,7
Świętokrzyskie	4,1
Warmińsko-mazurskie	4,4
Wielkopolskie	8,9
Zachodniopomorskie	4,6

TABL. 41 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WYDANE OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem		Orzeczenia ustalające całkowitą niezdolność do pracy w wyniku badań:			
			pierwszorazowych		ponownych	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	33 589	100,0	17 759	100,0	15 830	100,0
w tym:						
nowotwory	1 566	4,7	861	4,8	705	4,5
zaburzenia psychiczne	18 404	54,8	9 308	52,4	9 096	57,5
choroby układu nerwowego	4 482	13,3	2 709	15,3	1 773	11,2
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	2 764	8,2	1 684	9,5	1 080	6,8
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	1 127	3,4	576	3,2	551	3,5
wad rozwojowych wrodzonych	1 493	4,4	1 024	5,8	469	3,0
choroby oka i przydatków oka	1 039	3,1	627	3,5	412	2,6
MĘŻCZYŹNI	18 733	100,0	9 980	100,0	8 753	100,0
w tym:						
nowotwory	814	4,3	442	4,4	372	4,2
zaburzenia psychiczne	10 972	58,6	5 553	55,6	5 419	61,9
choroby układu nerwowego	2 322	12,4	1 437	14,4	885	10,1
choroby układu kostno-stawowego mięśniowego	1 578	8,4	956	9,6	622	7,1
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	747	4,0	393	3,9	354	4,0
wad rozwojowych wrodzonych	769	4,1	528	5,3	241	2,8
choroby oka i przydatków oka	508	2,7	308	3,1	200	2,3
KOBIETY	14 856	100,0	7 779	100,0	7 077	100,0
w tym:						
nowotwory	752	5,1	419	5,4	333	4,7
zaburzenia psychiczne	7 432	50,0	3 755	48,3	3 677	52,0
choroby układu nerwowego	2 160	14,5	1 272	16,4	888	12,5
choroby układu kostno-stawowego mięśniowego	1 186	8,0	728	9,4	458	6,5
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	380	2,6	183	2,4	197	2,8
wad rozwojowych wrodzonych	724	4,3	496	6,4	228	3,2
choroby oka i przydatków oka	531	3,6	319	4,1	212	3,0

Rys. 15 Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych ustalających niezdolność do pracy wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną według wybranych grup chorobowych

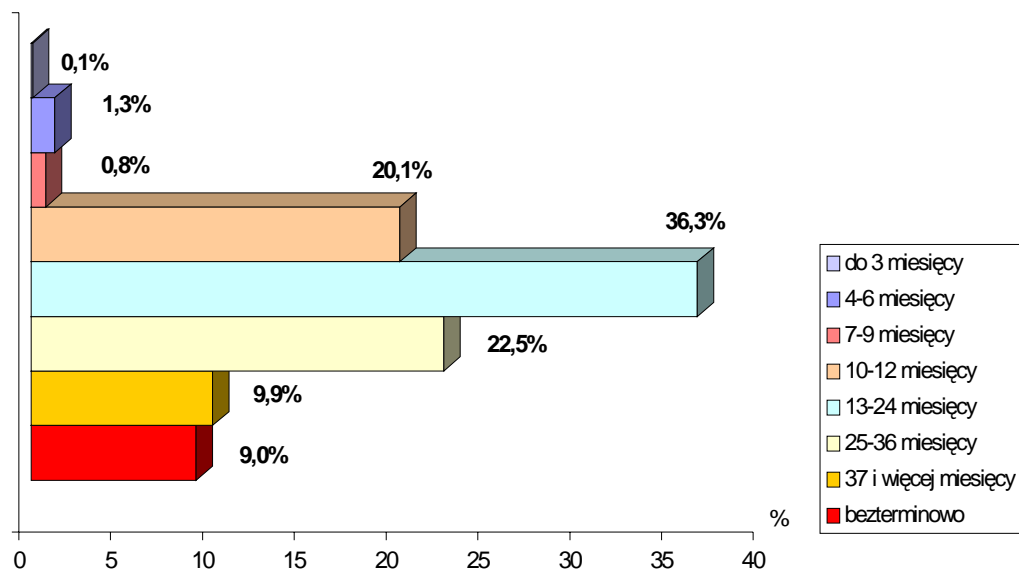


W większości przypadków niezdolność do pracy orzekana była na okres 13 - 24 miesięcy. Spośród orzeczeń pierwszorazowych, orzeczenia o tym okresie ważności, stanowiły 32,0%, a w przypadku orzeczeń ponownych - 41,1%. W porównaniu do 2005 roku, w przypadku badań pierwszorazowych lekarze orzecznicy znacznie częściej orzekali o niezdolności do pracy na okres powyżej 25 miesięcy oraz bezterminowo. Wśród badanych ponownie, orzeczeń bezterminowych, w porównaniu z rokiem poprzednim, wydawano stosunkowo mniej, natomiast udział orzeczeń długoterminowych (powyżej 25 miesięcy) był znacznie większy. Dane liczbowe i struktury orzeczeń pierwszorazowych i ponownych wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy przedstawia tablica 42 i rys. 16.

TABL. 42 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WYDANE OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

Okres ważności	Ogółem		Orzeczenia ustalające całkowitą niezdolność do pracy w wyniku badań:			
			pierwszorazowych		ponownych	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	33 589	100,0	17 759	100,0	15 830	100,0
z tego wydane na okres:						
Do 3 miesięcy	33	0,1	18	0,1	15	0,1
4 – 6 miesięcy	431	1,3	179	1,0	252	1,6
7 – 9 miesięcy	261	0,8	115	0,6	146	0,9
10 – 12 miesięcy	6 758	20,1	3 231	18,2	3 527	22,3
13 – 24 miesięcy	12 185	36,3	5 685	32,0	6 500	41,1
25 – 36 miesięcy	7 570	22,5	3 974	22,4	3 596	22,7
37 miesięcy i więcej	3 322	9,9	1 988	11,2	1 334	8,4
Bezterminowo	3 029	9,0	2 569	14,5	460	2,9

Rys. 16 Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy według przewidywanego okresu trwania niezdolności



PODSUMOWANIE

Orzeczenia pierwszorazowe wydane dla celów rentowych

1. W 2006 r. spośród 212,7 tys. osób badanych dla celów rentowych po raz pierwszy (bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej) 28,3% ogółu badanych po raz pierwszy uzyskało orzeczenie o niezdolności do pracy, 54,0% przyznano uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, w stosunku do 0,1% badanych, ustalono celowość przekwalifikowania zawodowego, a 17,6% osób uznano za zdolne do pracy lub orzeczono brak całkowitej niezdolności do pracy, co wiązało się z brakiem przyznania prawa do renty.
2. W porównaniu z rokiem poprzednim, wystąpił spadek o 34,5% liczby wydanych orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji oraz spadek o 6,6% liczby orzeczeń o częściowej niezdolności do pracy. Wzrost odnotowano natomiast w przypadku liczby orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy - o 5,2% oraz o braku niezdolności do pracy - o 4,3%. Zwiększyła się również o 78,0% liczba wydanych orzeczeń uprawniających do świadczenia rehabilitacyjnego.
3. Spośród 60,2 tys. badanych, którzy uzyskali orzeczenie o niezdolności do pracy (bez osób z orzeczonymi uprawnieniami do świadczenia rehabilitacyjnego i celowości przekwalifikowania zawodowego) - 53,1% uznano za częściowo niezdolne do pracy; 37,1% uzyskało orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy, a 9,8% o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji.
4. Niezdolność do pracy orzeczona w 2006 r. w wyniku badań pierwszorazowych powstała w 95,7% przypadków z tzw. ogólnego stanu zdrowia. Udział wypadków przy pracy wynosił 2,6%, a chorób zawodowych 1,7%.
5. Niezdolność do pracy powstała w wyniku wypadku przy pracy w 73,5% przypadków orzeczono jako częściową. W grupie osób, u których stwierdzono chorobę zawodową, częściową niezdolność do pracy orzeczono w stosunku do 91,0% badanych, natomiast wśród orzeczeń wydanych w związku z ogólnym stanem zdrowia częściową niezdolność do pracy orzeczono w 51,8% przypadków.
6. Najwięcej orzeczeń pierwszorazowych ustalających niezdolność do pracy dla celów rentowych, wydawano w województwie wielkopolskim - 12,8% ogółu orzeczeń, mazowieckim - 12,4%, śląskim - 12,0, łódzkim - 8,9% i dolnośląskim - 8,0%. W tych pięciu województwach wydano ponad 54% orzeczeń pierwszorazowych ustalających prawo do świadczeń rentowych.

7. W przypadku orzeczeń pierwszorazowych niezdolność do pracy orzekano głównie z powodu chorób układu krążenia (23,8% ogółu orzeczeń pierwszorazowych), nowotworów (18,7%), zaburzeń psychicznych (15,5%), chorób układu kostno-stawowego, mięśniowego (11,1%) oraz chorób układu nerwowego (8,4%). Łącznie wymienione choroby były przyczyną wydania 77,5% ogółu orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych z ustaloną niezdolnością do pracy.
8. Średni wiek osób badanych w 2006 r. po raz pierwszy dla celów rentowych - wynosił 48,8 lat (mężczyźni - 49,7 lat, kobiety - 47,1 lat) .
9. W 2006 roku niezdolność do pracy badanych pierwszorazowo orzekana była najczęściej na okres od 10 do 12 miesięcy - 40,0% przypadków oraz na okres 13-24 miesięcy - 31,5% przypadków. Orzeczenia bezterminowe uzyskało 7,6% badanych osób.

Orzeczenia pierwszorazowe ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego

1. Wśród badanych w 2006 r. po raz pierwszy uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego otrzymało 115,0 tys. osób, tj. 54,0% ogółu orzeczeń pierwszorazowych. W porównaniu do 2005 r. liczba wydanych orzeczeń ustalających prawo do tego świadczenia wzrosła o 78,0%.
2. Główną przyczyną przyznawania uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego stały się od 2005 r. choroby związane z okresem ciąży. W 2006 r. ich udział wyniósł - 45,7% ogółu przyznanych uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego. W dalszej kolejności uprawnienia do tego świadczenia przyznawano w związku z: urazami kości, stawów i tkanek miękkich – 14,3% uprawnionych, chorobami układu kostno-stawowego i mięśniowego - 11,7%, chorobami układu krążenia - 6,8%, zaburzeniami psychicznymi - 5,7% i chorobami układu nerwowego - 5,1%.
3. Średni wiek osób, którym ustalono uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 36,8 lat (mężczyźni – 44,2 lat, kobiety – 33,6 lat). Osoby z przedziału wieku 20 – 39 lat stanowiły ponad 62% ogółu z uprawnieniami do świadczenia rehabilitacyjnego.
4. Największą liczbę orzeczeń o przyznaniu świadczenia rehabilitacyjnego wydano: w województwie wielkopolskim – 13,1%, śląskim - 12,1%, mazowieckim - 12,0% oraz łódzkim - 10,2%, najmniejszą natomiast w województwie podlaskim – 1,4% i opolskim – 1,8%.

5. W stosunku do 16,9 tys., tj. 14,7% uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego lekarze orzecznicy ustalili jednocześnie potrzebę przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej ZUS. W porównaniu z rokiem ubiegłym wystąpił wzrost liczby orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej o 76,0%.

Orzeczenia ponowne wydane dla celów rentowych

1. W 2006 r. lekarze orzecznicy ZUS przeprowadzili 551,8 tys. badań ponownych dla celów rentowych. W wyniku tych badań 6,6% ogółu badanych zostało uznanych za całkowicie niezdolne do pracy i samodzielnej egzystencji, 18,8% za całkowicie niezdolne do pracy, 54,1% za częściowo niezdolne do pracy, a 6,6% otrzymało uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego. U pozostałych 13,9% stwierdzono brak niezdolności do pracy, brak do całkowitej niezdolności do pracy bądź brak do całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji.
2. W 2006 r. pogorszenie stanu zdrowia miało miejsce u 51,3 tys. osób tj. 9,3% badanych. Otrzymali oni orzeczenie o podwyższeniu dotychczasowego stopnia niezdolności do pracy. W przypadku 92,3 tys. osób (16,7% badanych) obniżono stopień niezdolności do pracy, bądź orzeczono brak całkowitej niezdolności do pracy lub całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, z czego 52,2 tys. osób uznano za zdolne do pracy.
3. W stosunku do 2005 roku znacznie częściej ustalano uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego oraz częściej orzekano o braku niezdolności do pracy. Udział osób uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego wzrósł, w porównaniu z rokiem poprzednim o 2,8 punktu procentowego.
4. Niezdolność do pracy u osób badanych ponownie w 2006 r. najczęściej powodowały choroby układu krążenia - w 26,0% ogółu badanych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy, zaburzenia psychiczne – 22,5% oraz choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego - 14,4%.
5. Niezdolność do pracy badanych ponownie (bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego) orzekana była najczęściej na okres 13 - 24 miesięcy - 39,3% przypadków i krótszym do 12 miesięcy (31,1%). Łącznie grupa ta liczyła 309,2 tys. osób i stanowiła 70,4% ogółu badanych.

Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawie renty socjalnej

1. W 2006 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali 55,4 tys. orzeczeń pierwszorazowych i ponownych osobom ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty socjalnej, tj. 4,2% ogółu orzeczeń wydanych w omawianym roku. Z tej liczby orzeczeń, orzeczenia pierwszorazowe stanowiły 60,0%, zaś ponowne 40,0%.
2. Z ogólnej liczby osób poddanych badaniu - 60,7% uznano za całkowicie niezdolne do pracy, a w stosunku do 39,3% badanych lekarze orzecznicy orzekli, że są zdolni do pracy.
3. Średni wiek osób badanych po raz pierwszy, którym ustalono całkowitą niezdolność do pracy wynosił 23,4 lat (mężczyźni – 23 lata, kobiety – 23,9 lat).
4. Podstawowe choroby powodujące powstanie niezdolności do pracy u osób ubiegających się o rentę socjalną to: zaburzenia psychiczne - 54,8% orzeczeń w tej sprawie oraz choroby układu nerwowego - 13,3%. Blisko 70% orzeczeń dla osób ubiegających się o rentę socjalną, zarówno w przypadku badań pierwszorazowych jak i ponownych, zostało wydanych na skutek tych dwóch grup chorobowych.
5. W większości przypadków niezdolność do pracy orzekana była na okres 13 - 24 miesięcy. Spośród orzeczeń pierwszorazowych, orzeczenia o tym okresie ważności, stanowiły 32,0%, a w przypadku orzeczeń ponownych - 41,1%.

SPIS TABEL

str.

Tabl. 1	Orzeczenia wydane przez lekarzy orzeczników w latach 2005-2006	8
Tabl. 2	Orzeczenia wydane przez lekarzy orzeczników w 2006 roku	9
Tabl. 3	Orzeczenia pierwszorazowe wydane dla celów rentowych w latach 2005-2006.....	12
Tabl. 4	Orzeczenia pierwszorazowe wydane dla celów rentowych według płci osób badanych i stopnia niezdolności do pracy.....	12
Tabl. 5	Orzeczenia pierwszorazowe wydane dla celów rentowych według okoliczności powstania niezdolności do pracy oraz grup ubezpieczonych.....	14
Tabl. 6	Struktura orzeczeń pierwszorazowych wydanych dla celów rentowych według okoliczności powstania niezdolności do pracy oraz grup ubezpieczonych.....	14
Tabl. 7	Orzeczenia pierwszorazowe wydane dla celów rentowych według okoliczności powstania niezdolności do pracy oraz płci osób badanych.....	16
Tabl. 8	Struktura orzeczeń pierwszorazowych wydanych dla celów rentowych według okoliczności powstania niezdolności do pracy oraz płci osób badanych.....	17
Tabl. 9	Struktura orzeczeń pierwszorazowych wydanych dla celów rentowych według województw	18
Tabl. 10	Orzeczenia pierwszorazowe ustalające niezdolność do pracy dla celów rentowych wydane w latach 2005-2006 według wybranych grup chorobowych.....	21
Tabl. 11	Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających niezdolność do pracy dla celów rentowych wydanych w latach 2005-2006 według wybranych grup chorobowych.....	22
Tabl. 12	Orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych według płci osób badanych i wybranych grup chorobowych.....	24
Tabl. 13	Struktura orzeczeń ustalających całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji według wieku osób badanych oraz wybranych grup chorobowych	26
Tabl. 14	Struktura orzeczeń ustalających całkowitą niezdolność do pracy według wieku osób badanych oraz wybranych grup chorobowych	26
Tabl. 15	Struktura orzeczeń ustalających częściową niezdolność do pracy według wieku osób badanych oraz wybranych grup chorobowych	27
Tabl. 16	Orzeczenia ustalające niezdolność do pracy dla celów rentowych według przewidywanego okresu trwania niezdolności.....	28
Tabl. 17	Orzeczenia pierwszorazowe ustalające niezdolność do pracy dla celów rentowych według przewidywanego okresu trwania niezdolności w latach 2005-2006	29

Tabl. 18	Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających niezdolność do pracy dla celów rentowych według stopnia niezdolności do pracy oraz przewidywanego okresu trwania niezdolności w latach 2005-2006	30
Tabl. 19	Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających niezdolność do pracy dla celów rentowych według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy i przyczyn chorobowych	31
Tabl. 20	Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających niezdolność do pracy dla celów rentowych według przyczyn chorobowych i przewidywanego okresu trwania niezdolności	31
Tabl. 21	Orzeczenia ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego według płci i wybranych grup chorobowych.....	32
Tabl. 22	Orzeczenia pierwszorazowe ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego w latach 2005-2006 według wybranych grup chorobowych.....	34
Tabl. 23	Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego według wieku osób badanych oraz wybranych grup chorobowych.....	35
Tabl. 24	Struktura orzeczeń pierwszorazowych uprawniających do świadczenia rehabilitacyjnego według województw.....	36
Tabl. 25	Orzeczenia ponowne wydane dla celów rentowych w latach 2005-2006.....	39
Tabl. 26	Orzeczenia ponowne ustalające zmiany stopnia niezdolności do pracy według płci osób badanych.....	40
Tabl. 27	Orzeczenia ponowne ustalające zmiany stopnia niezdolności do pracy według płci osób badanych w latach 2005-2006.....	40
Tabl. 28	Orzeczenia ponowne wydane dla celów rentowych według płci osób badanych i stopnia niezdolności do pracy.....	41
Tabl. 29	Orzeczenia ponowne ustalające niezdolność do pracy według wybranych grup chorobowych wydane w latach 2005-2006.....	42
Tabl. 30	Struktura orzeczeń ponownych ustalających niezdolność do pracy według wybranych grup chorobowych	43
Tabl. 31	Orzeczenia ponowne ustalające zmiany stopnia niezdolności do pracy według wybranych grup chorobowych.....	44
Tabl. 32	Struktura orzeczeń ponownych ustalających niezdolność do pracy Zmian stopnia niezdolności do pracy i wybranych grup chorobowych	44
Tabl. 33	Struktura orzeczeń ponownych dla celów rentowych ustalających niezdolność do pracy według przewidywanego okresu trwania tej niezdolności oraz jej przyczyn chorobowych.....	46
Tabl. 34	Orzeczenia ponowne ustalające niezdolność do pracy dla celów rentowych według przewidywanego okresu trwania tej niezdolności w latach 2005-2006.....	47

Tabl. 35	Struktura orzeczeń ponownych dla celów rentowych ustalających niezdolność do pracy według stopnia niezdolności oraz przewidywanego okresu jej trwania latach 2005-2006.....	48
Tabl. 36	Orzeczenia ponowne dla celów rentowych według płci i wieku osób badanych	49
Tabl. 37	Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne wydane osobom ubiegającym się o rentę socjalną	50
Tabl. 38	Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne wydane osobom ubiegającym się o rentę socjalną w latach 2005-2006.....	51
Tabl. 39	Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne wydane osobom ubiegającym się o rentę socjalną według płci i stopnia niezdolności do pracy.....	52
Tabl. 40	Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych ustalających niezdolność do pracy wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną według województw....	53
Tabl. 41	Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne ustalające niezdolność do pracy wydane osobom ubiegającym się o rentę socjalną według wybranych grup chorobowych.....	54
Tabl. 42	Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne ustalające niezdolność do pracy wydane osobom ubiegającym się o rentę socjalną według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy.....	56

SPIS RYSUNKÓW

str.

Rys. 1	Struktura orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników w wyniku badań przeprowadzonych w latach 2005-2006	10
Rys. 2	Struktura orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych w latach 2005-2006	13
Rys. 3	Struktura orzeczeń pierwszorazowych wydanych dla celów rentowych według okoliczności powstania niezdolności do pracy.....	15
Rys. 4	Relacja orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy do ogółu orzeczeń stwierdzających niezdolność do pracy według województw	19
Rys. 5	Relacja orzeczeń o częściowej niezdolności do pracy do ogółu orzeczeń stwierdzających niezdolność do pracy według województw	20
Rys. 6	Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych według stopnia niezdolności do pracy i wybranych grup chorobowych.....	23
Rys. 7	Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych według wybranych grup chorobowych i płci osób badanych.....	24
Rys. 8	Struktura wieku osób badanych po raz pierwszy dla celów rentowych	25
Rys. 9	Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych wydanych na czas określony według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy	28
Rys. 10	Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego według wybranych grup chorobowych.....	33
Rys. 11	Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających potrzebę rehabilitacji leczniczej uprawnionym do świadczenia rehabilitacyjnego według wybranych grup chorobowych.....	37
Rys. 12	Struktura orzeczeń ponownych wydanych dla celów rentowych według zmiany stopnia niezdolności do pracy w latach 2005-2006.....	45
Rys. 13	Struktura orzeczeń ponownych wydanych bezterminowo według wybranych grup chorobowych	47
Rys. 14	Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną.....	51
Rys. 15	Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych ustalających niezdolność do pracy wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną według wybranych grup chorobowych.....	55
Rys. 16	Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy według przewidywanego okresu trwania niezdolności.....	56

